

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

LITERÁRNÍ TVORBA HANY DOSKOČILOVÉ
PRO MLADÉ ČTENÁŘE

Bakalářská práce
Monika MELICHOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Jana Sladová, Ph.D.

Olomouc 2022

**Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání a přírodopis
se zaměřením na vzdělávání**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Olomouci dne

.....

Podpis

Mé poděkování patří Mgr. Janě Sladové, Ph.D. za odborné vedení práce, veškeré rady a podněty, kterými mi k vypracování mé bakalářské práce pomohla. Rovněž jí děkuji za trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala. Zároveň děkuji všem členům rodiny za veškerou podporu při studiu.

Anotace

Bakalářská práce pojednává o literární tvorbě Hany Doskočilové pro mladé čtenáře. Práci jsme uvedli biografií a bibliografií autorky, poté jsme se věnovali analýze vybraných autorčiných děl, které jsme rozdělili do jednotlivých žánrových oblastí. Zaměřili jsme se na charakteristické literární prvky, které autorka ve své tvorbě využívá. Dále jsme připomenuli autorčin výběr postav a využití informací získaných četbou jejích děl k dalším účelům.

Klíčová slova

Hana Doskočilová, literatura pro děti a mládež, autorka dvacátého století, spisovatelka knih pro děti, literární žánry

Abstract

The bachelor thesis deals with the literary work of Hana Doskočilová for young readers. We presented the work with the author's biography and bibliography, then we devoted ourselves to the analysis of selected author's works, which we divided into individual genre areas. We focused on the characteristic literary elements that the author uses in her work. We reminded the author of her choice of characters and the use of information obtained by reading her works for other purposes.

Key words

Hana Doskočilová, literature for children and young adults, author of the twentieth century, writer of books for children, literature genres

Obsah

Úvod	6
1. Biografie a bibliografie Hany Doskočilové.....	7
2. Analýza vybraných děl Hany Doskočilové	9
2.1 Pohádky	9
Pohádky pro děti, mámy a táty.....	12
Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty	13
Chaloupka z marcipánu.....	15
O Mamě Romě a romském Pámbíčkoví	17
Posledního kousne pes	19
2.2 Báje a pověsti.....	21
Diogenes v sudu a dalších dvacet známých příběhů z doby dávné a nejdávnější...	23
Damoklův meč a další známé příběhy z doby dávné a nejdávnější	25
Golem Josef a ti druzí.....	27
2.3 Příběhová próza s dětským hrdinou.....	30
Jak se vychovává papoušek.....	33
Eliška a táta Král	34
Šimsa	37
Fánek a Vendulka.....	38
Ukradený orloj.....	40
2.4 Příběhová próza se zvířecím hrdinou.....	42
Pejskování s Polynou	43
Závěr.....	44
Primární informační zdroje.....	46
Sekundární informační zdroje	48
Anotace.....	49

Úvod

Bakalářská práce se věnuje literární tvorbě Hany Doskočilové pro mladé čtenáře. Práci jsme uvedli biografií a bibliografií autorky. Dále jsme se zaměřili na analýzu vybraných děl, které jsme rozdělili do příslušných žánrových oblastí. Cílem práce je charakterizovat literární prvky, které autorka ve své tvorbě využívá. Také připomenout autorčin výběr postav a využití informací získaných četbou jejích děl k dalším účelům.

Bakalářská práce teoretického charakteru je členěna na čtyři části. První část se věnuje žánru pohádky, ze kterého jsme si vybrali pět autorčiných děl, které jsme se pokusili charakterizovat z hlediska postav a naplnění charakteristických prvků žánru. Dále jsme se pokusili o srovnání dvou pohádkových knih podobného názvu.

Následující část je věnovaná žánrům báje a pověsti, ke kterým autorka přispěla třemi tituly. Zde jsme se opět pokusili o srovnání vybraných titulů a zamysleli jsme se nad využitím knih nejen v literatuře, ale i v jiných vyučovacích předmětech.

Třetí část je zaměřena na příběhovou prózu pro děti, ve které jsme využili pět autorčiných děl. Pokusili jsme se charakterizovat autorčin výběr postav a vyhledat podobnosti uvedených děl.

Poslední část je věnovaná příběhové próze se zvířecím hrdinou, v této kategorii jsme si zvolili pouze jeden titul. V daném díle jsme se zaměřili na využití znalostí z přečtené knihy v osobním životě.

Všechny vybrané tituly v bakalářské práci jsme se pokusili charakterizovat z hlediska nejčastěji využívaných literárních prvků autorčiny tvorby.

Uvedené knihy jsme si vybrali proto, že svým námětem a zpracováním zaujmou nejen starší děti, ale i dospělé. Některé z nich jsou určené ke společnému čtení rodičů a dětí, jiné mohou být svým obsahem užitečné při výuce na druhém stupni základních škol. V dílech řazených do příběhové prózy pro děti jsou nejčastějšími tématy sociální problémy, což je pro starší čtenáře zajímavé. V posledním díle se čtenáři dozví informace týkající se výchovy psů, které se hodí každé věkové kategorii.

1. Biografie a bibliografie Hany Doskočilové

Hana Doskočilová se narodila 11. 7. 1936 v Jihlavě. Dětská léta trávila v Telči a ve Znojmě. Ve Znojmě chodila na jedenáctiletou střední školu, kde v roce 1954 odmaturovala.¹ Byla provdaná Sekyrková, ale pro literární tvorbu používala své rodné příjmení.² Autorka zemřela v únoru 2019 v Praze ve věku 82 let.

V letech 1954 - 1956 pracovala v administrativě Uhelných skladů v Jihlavě. Od roku 1956 žila v Praze, kde pracovala jako písarka Encyklopedické kanceláře v Československé akademii věd a poté jako účetní prezidia ČSAV. Mezi lety 1958 - 1972 působila ve Státním nakladatelství dětské knihy (Albatros) jako tisková redaktorka v literární redakci.

Svou první knihu *Pohádky pro děti, mámy a táty* napsala v roce 1961, zde se vtipným způsobem vcítala do každodenní reality dětí a jejich rodičů. Od roku 1962 spolupracovala s dětským časopisem *Mateřídouška* jako členka redakční rady. Publikovala zde pohádky a povídky, později psala do *Sluníčka* a *Ohníčku*. Podílela se na sbírce textů *Pohádky na dobrou noc* (1964), *Povídali, že mu hráli* (1969), *Pohádky pro všední dny i pro svátky* (1971), *Pohádky Mateřídoušky* (1971). Napsala scénáře k filmům *Krtek a zelená hvězda* (1969), *Krtek a paraplíčko* (1971), *Krtek a lízátko* (1970).³

Od roku 1972 se živila jako spisovatelka na „volné noze“ a v tomtéž roce napsala básnický příběh lvíčete Sunara s názvem *Kudy chodí malý lev*, poté v roce 1973 *Medvědí pohádky*.⁴ Tyto příběhy později spojila do knihy *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty*, která vyšla v roce 1987.⁵ Autorka zde výrazně využívá personifikaci. Od 70. let psala Hana Doskočilová realistické prózy ze života dětí. Kniha *Ukradený orloj* (1976) je založena na detektivní zápletce, v dalších prózách se autorka tematicky zaměřuje na přátelství a rodinné vztahy: *Eliška a táta Král* (1977), *Jak se vychovává papoušek*

¹ *Knihy Hany Doskočilové pro děti*. Znojmo: Okresní knihovna, 1991, s. 2. ISBN neuvedeno.

² ŠUBRTOVÁ, Milena a CHOCHOLATÝ, Miroslav. *Slovník autorů literatury pro děti a mládež*. Praha: Libri, 2012, s. 108 - 109. ISBN 978-80-7277-506-4.

³ *Knihy Hany Doskočilové pro děti*. Znojmo: Okresní knihovna, 1991, s. 2. ISBN neuvedeno.

⁴ ŠUBRTOVÁ, Milena a CHOCHOLATÝ, Miroslav. *Slovník autorů literatury pro děti a mládež*. Praha: Libri, 2012, s. 108 - 110. ISBN 978-80-7277-506-4.

⁵ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pohádky pro děti, mámy a táty*. Ilustroval FUKA Vladimír. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1961. ISBN neuvedeno.

(1978), *Fánek a Vendulka* (1980), *My a myš* (1988), *Pejskování s Polynou* (1990), *Šimsa* (1999), *Lenoši a rváči z Kloboukova* (2005).

Další knihou, kterou autorka napsala, je kniha příběhů *Dva dědečci z Dlouhé Mile* (1978) a uměleckonaučná kniha *Když velcí byli kluci* (1998). Dále díla: pohádka *Micka z trafiky a kocour Pivoda* (1971) a *Chaloupka z marcipánu* (1983), leporelo *Kuba a rozbité koleno* (1989) a *Jablíčko* (1990).

Hana Doskočilová je autorkou knihy s názvem *Posledního kousne pes* (1975), která je inspirovaná příslovími z celého světa. V její bibliografii najdeme také díla, která se věnují bájím a pověstem *Diogénes v sudu: a dalších dvacet známých příběhů z doby dávné a nejdávnější* (1985), *Damoklův meč: a další známé příběhy z doby dávné a nejdávnější* (1991), *Golem Josef a ti druzí* (1994).

Od 80. let začala podle námětu a ilustrací Zdeňka Milera vytvářet texty ke knížkám o Krtkovi a jeho kamarádech: *Krtek v sedmém nebi* (1982), *Jak Krtek zachránil zajíčka* (1991), *Krtek a paraplíčko* (1991), *Jak Krtek uzdravil myšku* (1993), *Krtek a orel* (1996), *Krtek v zimě* (1998), *Krtek a maminka* (2002), *Krtek a televize* (2004), *Krtek a jaro* (2006), *Krtek a léto* (2006).

V 90. letech se podílela na tvorbě učebnicových textů: *Čítanka 3* společně s Jaroslavem Provazníkem a Jitkou Hezinovou, dále také s Jaroslavem Provazníkem napsala v roce 1994 *Trénujeme čtení s tátou Klapzubou*, *Učíme se číst s mouchou Rudolfínou* (1994), *Učíme se číst s medvědem Kubulou* (1995), *Čtete si o lovcích mamutů* (1996), *Učíme se číst s pejskem Hasanem* (1997), *Čtete si s Pučálkovic Aminou* (1999).

Pro knižní vydání autorka také převyprávěla animované filmy Václava Čtvrtka nebo Milady Sukdolákové např. *Maková panenka* (1996), *Vodník Čepeček* (2004), *Maková panenka a motýl Emanuel* (2005), *O raráši Mlíkovi* (2008). Historii a chování Romů autorka líčí v knize *O Mamě Romě a romském Pámbíčkově: Dvanáct romských příkázání, jak je svým dětem vypravují romské maminky* (2001).⁶

V roce 2005 získala ocenění Zlatá stuha za celoživotní tvůrčí práci v literatuře pro děti.⁷

⁶ ŠUBRTOVÁ, Milena a CHOCHOLATÝ, Miroslav. *Slovník autorů literatury pro děti a mládež*. Praha: Libri, 2012, s. 108 - 110. ISBN 978-80-7277-506-4.

⁷ Zlatá stuha [online; cit. 2022-01-12]. Dostupné z <http://www.zlatastuha.cz/cs/zlata-stuha-za-celozivotni-dilo-od-roku-1997->.

2. Analýza vybraných děl Hany Doskočilové

V publikaci *Knihy Hany Doskočilové* je využit autorčin citát: „Neuvažuji příliš, pro který věk píšu. Co mám zkušenost s dětmi - čtenáři, nezáleží na věku, ale na čtenářské schopnosti a celkového rozhledu. Naši měli doma velkou knihovnu a my už jako děti jsme k ní měly volný přístup. Tatínek tvrdil, že dítě nečte čemu nerozumí. A pokud dítě naopak četba zaujme, je to znamení, že kniha je pro ně vhodná a patří mu do ruky. Možnost volného výběru pokládám do dneška za nejlepší výchovu ke čtenářství. A neplatí to jen o dětech, ale i o dospělých...“⁸

2.1 Pohádky

Autorka Hana Doskočilová se věnovala autorským pohádkám, které jsou výrazněji mladší než lidové, obvykle se zaměřují na dětského příjemce. K pohádkám měla velmi kladný vztah, což zmiňuje i ve svém díle z roku 1983 *Chaloupka z marcipánu*⁹ „Pohádky jsou můj každodenní chleba i nejmilejší zábava.“¹⁰

„U tvorby Hany Doskočilové je všechno pohádkové zároveň skutečné - krajina, děti i dospělí lidé. Autorka patří svými knížkami i příspěvků v časopisech menším dětem. Ale ti, kdo už na pohádky hledí z vysoka, přece jen v sobě nesou dobře uložené zážitky z let, kdy byli malí a naslouchali lákavým příběhům.“¹¹

Pohádky jsou zpravidla prozaického žánru. Mají fantastický příběh, ve kterém vítězí dobro nad zlem. Žánr pohádky mají chronologickou kompozici. „Základní funkce pohádek je vnést smysl a řád do dětem původně nesrozumitelného, skoro chaotického světa, do světa, jemuž děti, obzvláště v době předškolní, nemohou plně porozumět.“¹² „Pohádkový obraz vytváří čarovný svět, který se vymyká přírodním zákonům.“¹³ Žánr pohádky využívá nadpřirozené bytosti, magická čísla a kouzelné předměty.

⁸ *Knihy Hany Doskočilové pro děti*. Znojmo: Okresní knihovna, 1991, s. 3. ISBN neuvedeno.

⁹ ŠUBRTOVÁ, Milena a CHOCHOLATÝ Miroslav. *Slovník autorů literatury pro děti a mládež*. Praha: Libri, 2012, s. 108 – 110, ISBN 978-80-7277-506-4.

¹⁰ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Chaloupka z marcipánu*. Ilustroval TRNKA Jiří. Praha: Artia, 1983, obálka knihy. ISBN neuvedeno.

¹¹ *Knihy Hany Doskočilové pro děti*. Znojmo: Okresní knihovna, 1991, s. 8. ISBN neuvedeno.

¹² ČERNOUŠEK, Michal. *Děti a svět pohádek: kouzlo vyprávěného slova*. Praha: Portál, 2019, s. 9. ISBN 978-80-262-1434-2.

¹³ MOCNÁ, Dagmar a PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 472 - 473. ISBN 80-7185-669-6.

Autorka v díle *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty* využívá ustálených formulí, které jsou pro žánr pohádky typické: „byl jednou jeden...“,¹⁴ „za lesy a za horami...“,¹⁵ „dávno, pradávno...“¹⁶ „bylo nebylo, je tomu dávno...“¹⁷

Zmiňovaný žánr spisovatelka Hana Doskočilová potvrzuje i příběhy odehrávajícími se na neurčitém místě: „za devatero horami“¹⁸ a za neurčitého času: „za dávných časů.“¹⁹ Žil kdysi ve vsi Mirotíně kovář jménem Matouš Jan.“²⁰

Knihy *Pohádky pro děti, mámy a táty* a *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty* mají velmi podobné názvy. Obě knihy jsou určeny ke společnému čtení, pomáhají navodit rodinnou atmosféru. Autorka klade velký důraz na vztah mezi rodiči a jejich ratolestmi, což můžeme vidět například v pohádce *O zelené hvězdě*, kde malému Tomíkovi zemřela maminka a tatínek má spoustu práce.²¹ I samotný název obou knih svědčí o významu rodiny.

Zmíněné knižní tituly obsahují soubor sedmi pohádek, avšak v knize *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty* jsou přidány do každého souboru i další související pohádky, například soubor *Medvědí pohádky* je doplněn o dalších pět pohádek: „*Jak měl medvěd namále, Jak šel medvěd na námluvy, Jak se vychovávají malí medvědi, Jak medvěda Barnabáše rozbolela záda, Jak našel medvěd Ťapák zlatý knoflík.*“²²

Hlavní rozdíl mezi oběma díly je ve výběru postav, v *Pohádkách pro děti, mámy a táty*, tedy ve verzi z roku 1961, jsou postavami dětské hrdinové Tomík, Lojzík,²³ proto se kniha může často zaměřovat s příběhovou prózou pro děti. Ovšem žánr pohádky potvrdí vyskytující se nadpřirozené bytosti: víla²⁴ a kouzelné předměty: zelená hvězda.²⁵

¹⁴ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. 2. vydání. Praha: Euromedia, 2017, s. 104. ISBN 978-80-7549-463-4.

¹⁵ Tamtéž, s. 141

¹⁶ Tamtéž, s. 150

¹⁷ Tamtéž, s. 172

¹⁸ Tamtéž, s. 201

¹⁹ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Chaloupka z marcipánu*. Ilustroval TRNKA Jiří. Praha: Artia, 1983, s. 5. ISBN neuváděno.

²⁰ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Posledního kousne pes a dalších 24 přísloví v pohádkách*. Ilustroval BĚHOUNEK Jiří. 3. vydání. Praha: Albatros, 2001, s. 7. ISBN 80-00-00921-8.

²¹ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pohádky pro děti, mámy a táty*. Ilustroval FUKA Vladimír. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1961, s. 5 - 13. ISBN neuváděno.

²² DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. 2. vydání. Praha: Euromedia, 2017. ISBN 978-80-7549-463-4.

²³ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pohádky pro děti, mámy a táty*. Ilustroval FUKA Vladimír. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1961. ISBN neuváděno.

²⁴ Tamtéž

²⁵ Tamtéž

V knize *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty* z roku 1987 jsou hlavními postavami personifikovaná zvířata, to dokládají samotné názvy jednotlivých příběhů v knize: „Oslátko přišlo za maminkou a žadonilo: „Mami upleť mi cop s růžovou mašlí.““²⁶

Příběh Madlenky a jejího malého bratříčka Honzika v knize *Chaloupka z marcipánu* je taktéž doplněn personifikovanými zvířaty: „Přes půlnoční les, jinudy se nedalo, ale tentokrát jim nad hlavou letěla moudrá vrána Bára a spolehlivě je dovedla až na tu Madlenčinu pěšinku z oblázků, dál už trefí sami. Bára si přece musí pospíšet, aby tu šťastnou novinu ze svého komínu předem rozhlásila: „Děti se vracejí!“²⁷ Personifikovaná zvířata: vrána Bára a havran Tobiáš,²⁸ jsou v knize popisována jako kmotři malých dětí, jenž je mají ochraňovat a vždy jim poradit.

V díle *Posledního kousne pes* jsou nejčastěji postavami různí řemeslníci: „kovář jménem Matouš Jan,²⁹ hrnčíři Mustafa Hámid a Nazim Kemal,³⁰ rybář Josumari.“³¹ Ostatními hrdiny jsou obyčejní lidé: „babička Julie,³² kupec Mikuláš,³³ stařík Ioan,³⁴ eskymácký chlapec Inuit.“³⁵ Vyskytuje se zde i „bůh Akwakasongo,³⁶ rytíř Luíz da Garrett,³⁷ pirát Markýz Jean Paul de Sadat“³⁸ a král „Jindřich z rodu Tudorců.“³⁹ V tomto případě se ale jedná o skutečnou historickou postavu, nikoli o fiktivního hrdinu. Autorka do uvedeného díla taktéž zařadila nadpřirozené bytosti: „Poslední sudička byla sama Smrt kmotřička a přišlo jí chlapce líto.“⁴⁰

V díle *O Mamě Romě a romském Pámbičkovi* je hlavní postavou Mama Roma, která na konci každého příběhu formuluje jedno romské přikázání. Je vyobrazena jako zakladatelka rodu, jako matka všech Romů. Důležitá je také postava Pánaboha,

²⁶ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. Praha: Euromedia, 2017, s. 29. ISBN 978-80-7549-463-4.

²⁷ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Chaloupka z marcipánu*. Ilustroval TRNKA Jiří. Praha: Artia, 1983, s. 54. ISBN neuváděno.

²⁸ Tamtéž

²⁹ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Posledního kousne pes: a dalších 24 přísloví v pohádkách*. 2. vydání. Praha: Albatros, 1975, s. 7. ISBN neuváděno.

³⁰ Tamtéž, s. 91

³¹ Tamtéž, s. 37

³² Tamtéž, s. 19

³³ Tamtéž, s. 85

³⁴ Tamtéž, s. 38

³⁵ Tamtéž, s. 138

³⁶ Tamtéž, s. 29

³⁷ Tamtéž, s. 76

³⁸ Tamtéž, s. 50

³⁹ Tamtéž, s. 62

⁴⁰ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Posledního kousne pes a dalších 24 přísloví v pohádkách*. Ilustroval BĚHOUNEK Jiří. 3. vydání. Praha: Albatros, 2001, s. 154. ISBN 80-00-00921-8.

v knize označovaného jako Pámbička, kterého Mama Roma a její děti přijaly do rodiny. Pámbiček umí konat zázraky a ve všech životních etapách Romům pomůže.⁴¹

Pohádky pro děti, mámy a táty

Kniha je určená pro děti od 7 let, ilustrátorem je Vladimír Fuka. Obsahuje 7 pohádek - *Pohádka o zelené hvězdě, Pohádka o modré dálce a červených jeřabinách, Jedna veselá o tom, jak se straší, Pohádka o Lálince, Pohádka o štěstí a duze v kaluži, Pohádka o rozsvěcování luceren, O kouzelníku Ebu Eledénovi.*⁴²

V úvodu první pohádky autorka představuje pohádkový svět, kde vždy vítězí dobro nad zlem: „Svět je náramně veliký a skoro nikdo ho celý nezná. Tak velký je, a přece lidem nestačí. Proto si vymysleli ještě jeden svět, pomíjivý a kouzelný jako barevná mýdlová bublinka: pohádkový svět, kde všechno dobře dopadne.“⁴³

Autorka ke svým čtenářům hovoří formou řečnických otázek: „Dneska už nikdo nevěří na vodníky a víly, ale co kdybychom na ně na chvíli uvěřili? Budeme si teď vyprávět, jako kdyby každý veliký rybník měl svého vodníka, v každém leknínu spala maličká víla a každá řeka měla v tůňkách hastrmany a rusalky. Představte si ten nejkrásnější rybník, který znáte, a právě tam se všechno přihodilo.“⁴⁴

V knize se objevují citově zbarvené výrazy: „měsíček, nosík, hvězdička,⁴⁵ tatínek,⁴⁶ ručička,⁴⁷ klubíčko,⁴⁸ předsínka,⁴⁹ obláček.“⁵⁰ Autorka využila superlativy: „nejspodnější,⁵¹ nejslavnější,⁵² nejtlustší,⁵³ nejvyšší,⁵⁴ nejsmutnější.“⁵⁵ Zřídka se objevuje i epizeuxis: „Byl stále opuštěnější a opuštěnější...“⁵⁶ „Dlouho, dlouho seděli

⁴¹ DOSKOČILOVÁ, Hana. *O Mamě Romě a romském pámbičkovi: dvanáct romských přikázání, jak je svým dětem vypravují romské maminky*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. 1. vydání. Praha: Amulet, 2001. ISBN 80-86299-86-4.

⁴² DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pohádky pro děti, mámy a táty*. Ilustroval FUKA Vladimír. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1961. ISBN nevedeno.

⁴³ Tamtéž, s. 5

⁴⁴ Tamtéž, s. 32

⁴⁵ Tamtéž, s. 8

⁴⁶ Tamtéž, s. 6

⁴⁷ Tamtéž, s. 10

⁴⁸ Tamtéž, s. 71

⁴⁹ Tamtéž, s. 70

⁵⁰ Tamtéž, s. 67

⁵¹ Tamtéž, s. 76

⁵² Tamtéž, s. 75

⁵³ Tamtéž, s. 72

⁵⁴ Tamtéž, s. 68

⁵⁵ Tamtéž, s. 8

⁵⁶ Tamtéž, s. 8

bez hnutí...“⁵⁷ „A Ivánek za ní šel a šel.“⁵⁸ Malí čtenáři mohou v uvedeném titule najít přirovnání: „...a uprostřed toho všeho táta jako kouzelník.“⁵⁹

Vyskytuje se i metafora: „Jednou přes noc jsou stromy plné červených jeřabin a každá travička má závoj z pavučin, na kterém se stále třpytí veliká zářivá kapka, protože často prší.“⁶⁰

Jednotlivé příběhy jsou doplněné rýmovanými skladbami, jejímž úkolem je odlehčit poutavé vyprávění.

„Vrať se mi, zelená hvězdičko, z nebe,

bez tebe peřina studí a zebe,

nahlédni zase do okna k nám,

jsem ještě malý, abych byl sám.

Nemám tu pejska, ani zahrádku,

přijď, hvězdo, přijď mi povídat pohádku!“⁶¹

„Jedna duha ale chybí,

co se jim všem nejvíc líbí.

Spěchej, dědo, na náměstí,

duha pláče, nejí, nespí.

Spěchej, spěchej, milý děde,

ať ji nikdo nezajede.“⁶²

Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty

„Píšu pohádky už bezmála čtvrt století. Nejradši pro ty nejmenší. A že se z nich za ta léta stali už mámy a tátové, myslím, že se tahle knížka jmenuje docela případně: Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty.“⁶³

Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty jsou určeny pro čtenáře od 6 let, doplněny jsou ilustracemi Gabriela Filcíka. Knihu tvoří sedm pohádkových příběhů: *Medvědí pohádky*, *Pohádky na dobrý den*, *Kudy chodí malý lev*, *Pohádky na usínání*, *Dva dědečci z Dlouhé míle*, *Pohádky o řemeslech*, *Pohádky na procházku*.⁶⁴

Na začátku každého souboru pohádek autorka zařadila krátký úvod, jehož úkolem je zaujmout a přilákat čtenáře: „Dospělí se nedovedou seznamovat. „Jakpak se jmenuješ?“ ptají se většinou. Anebo říkají: „Že ty jsi Alenka...“ nebo Zdeněk, Lída,

⁵⁷ Tamtéž, s. 12

⁵⁸ Tamtéž, s. 16

⁵⁹ Tamtéž, s. 10

⁶⁰ Tamtéž, s. 14

⁶¹ Tamtéž, s. 8

⁶² Tamtéž, s. 42

⁶³ *Knihy Hany Doskočilové pro děti*. Znojmo: Okresní knihovna, 1991, s. 8. ISBN neuvedeno.

⁶⁴ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. 2. vydání. Praha: Euromedia, 2017. ISBN 978-80-7549-463-4.

Barunka. Jako by na tom bůhvíjak záleželo. Proto jsem měla moc ráda strejdu Motla. „Kolik máš na ruce prstů?“ vybafl na mě hned napoprvé. „Pět.“ „A kolik je ti let?“ „Pět.“ „Tak to ti budu muset povědět pět pohádek. A už to začalo...“⁶⁵

Na začátku souboru *Kudy chodí malý lev* svým čtenářům zdůvodňuje své rozhodnutí napsat pohádku: „Odkakživa jsem si přála mít malého lva. „Nemáš rozum“ říkali mi všichni. „Kam bys postavila klec? A jak bys ho vodila na procházku? Lví náhubky a vodítka nejsou k dostání.“ Můj lev by samo sebou v kleci nebydlel a už vůbec by neměl náhubek. Ale vysvětluje to někomu! Tak jsem o něm aspoň napsala pohádku.“⁶⁶

Kniha na čtenáře působí řadou zdrobnělin: medvídek,⁶⁷ skulinka,⁶⁸ sluníčko,⁶⁹ kožíšek,⁷⁰ studánka,⁷¹ kamínek.⁷² Pouze zřídka se objevují řečnické otázky: „Vždyť kam by se svět poděl, kdyby všechny vody chtěly vozit lodě?⁷³ Proč nosí bizoni hlavu tak nízko nad zemí?“⁷⁴

Do jednotlivých pohádek jsou zařazené i lyrické pasáže, řada příběhů je doplněna krátkou básní. Úkolem veršovaných skladeb je odlehčit napínavé vyprávění a pobavit čtenáře.

„Kdybych přešel tři hory,
tralala tralalí,
tak mě nohy nebolí,
tralalí tralalí...“⁷⁵

„Nevdávej se, Anduličko,
nevdávej se za plavce,
ujede ti šífem k moři,
tam má holek, kolik chce!“⁷⁶

Autorka příběhy doplnila vtipnými zvířecími jmény, která působí zcela neznámě, úsměvně a jsou snadno zapamatovatelná: „A vyhnal ze sadu nejdřív Cipáka, Capáka, Capíka a Cepíka, Bibáka, Babáka, Babíka a Bebíka, potom Copíka a Cupíka, Bobíka a Bubíka a nakonec i Cupáka s Bubákem.“⁷⁷ Jiná jména a výrazy mohou být pro mladší

⁶⁵ Tamtéž, s. 7

⁶⁶ Tamtéž, s. 49

⁶⁷ Tamtéž, s. 11

⁶⁸ Tamtéž, s. 11

⁶⁹ Tamtéž, s. 12

⁷⁰ Tamtéž, s. 13

⁷¹ Tamtéž, s. 13

⁷² Tamtéž, s. 13

⁷³ Tamtéž, s. 33

⁷⁴ Tamtéž, s. 116

⁷⁵ Tamtéž, s. 12

⁷⁶ Tamtéž, s. 159

⁷⁷ Tamtéž, s. 19

čtenáře neznámé a hůře vyslovitelné: „lodě z Toive Oli,⁷⁸ Guglio Tutifruti,⁷⁹ Chenúm Munhereb.⁸⁰ Šabataka,⁸¹ Ganymaux,⁸² Tu – tchei.“⁸³

V díle je využita metafora: „Vždyť všechno kolem, celá krajina, byla jedna velikánská bílá peřina.⁸⁴ Zatím se však nad bílou sukýnkou, jako když se mlha pomalounku zvedá z rákosí, objevily dvě ruce s modrým rendlíkem.“⁸⁵ Dále se objevuje přirovnání: „Pomalou a pečlivě, nevidí neslyší, jen medové chlupy jeden ke druhému rovná, aby se leskly jako sluníčko.⁸⁶ Kdysi prý byla zebra celá bílá jako den.⁸⁷ Od podívání se jeden druhému podobal jako vrabčák vrabčákovi.⁸⁸ Bylo jedno údolíčko údolí, jako když se klobouk dýnkem dolů položí, a do toho údolíčka pěkně z kopce tekla řeka Mžinka.⁸⁹ Zatím se však nad bílou sukýnkou, jako když se mlha pomalounku zvedá z rákosí, objevily dvě ruce s modrým rendlíkem. Vždyť taky vedle mistra Prokopa by každý jiný vypadal jako nedouk!“⁹⁰

Chaloupka z marcipánu

Kniha s názvem *Chaloupka z marcipánu* byla vydaná v roce 1983 nakladatelstvím Artia. Je doplněna ilustracemi Jiřího Trnky.⁹¹ Již podle samotného názvu můžeme usoudit, že se jedná o pohádku, možná by mohla mít něco společného se známou pohádkou Perníková chaloupka.

Na úvod autorka vysvětluje čtenářům rozhodnutí napsat pohádku. Dílo napsala na počest ilustrátora Jiřího Trnky: „Několik let po malířově smrti se našly v jeho pozůstalosti dosud nepublikované ilustrace z posledního období jeho života na známé pohádkové téma. Když mi nakladatelství Artia navrholo, abych k těmto ilustracím napsala podkladový text

⁷⁸ Tamtéž, s. 197

⁷⁹ Tamtéž, s. 194

⁸⁰ Tamtéž, s. 218

⁸¹ Tamtéž, s. 214

⁸² Tamtéž, s. 208

⁸³ Tamtéž, s. 212

⁸⁴ Tamtéž, s. 11

⁸⁵ Tamtéž, s. 139

⁸⁶ Tamtéž, s. 11

⁸⁷ Tamtéž, s. 102

⁸⁸ Tamtéž, s. 121

⁸⁹ Tamtéž, s. 137

⁹⁰ Tamtéž, s. 146

⁹¹ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Chaloupka z marcipánu*. Ilustroval TRNKA Jiří. Praha: Artia, 1983. ISBN neuvedeno.

pro světovou premiéru - cizojazyčná vydání, trochu ve mně zatrnulo... Vedle pana Trnky si každý soudný autor musí připadat jako právě vylíhnutý trpaslík.⁹²

Pohádka začíná nepřesným určením času a místa: „Za dávných časů bývalo lesů, kam oko dohlédne, po kopcích i dolínách za lesem les, za hájem háj.“⁹³ Objevují se dlouhé popisné pasáže: „Podezdívku udělali kamennou, zdi z nepálených cihel a do nich okénka, jen jako knoflíkové dírky veliká, aby tudy v zimě moc nefoukalo. Vrátko a štít byly ze dřeva a celou chaloupku přikryly došky. A ještě komín! Komín je moc důležitý!“⁹⁴

Jednotlivé příběhy jsou oddělené kapitolami a navazují na sebe chronologicky. Kniha je psána er-formou a obsahuje přímou řeč, kdy mezi sebou jednotlivé postavy a personifikovaná zvířata promlouvají. Objevuje se i polopřímá řeč: „Ty bys mi byl platný jako v čočce kamení! pomyslila si moudrá Bára.“⁹⁵

V díle jsou využity citově zabarvené výrazy: „hvězdička, chodníček,⁹⁶ džbáneček, lísteček,⁹⁷ sluníčko,⁹⁸ písnička“⁹⁹ a také superlativy: „nejčernější,¹⁰⁰ nejkrásnější,¹⁰¹ nejmenší.“¹⁰²

Objevují se zajímavá přirovnání: „mládenec jako jedle,¹⁰³ zářil pýchou jako tři dni starý kohout.¹⁰⁴ S Madlenkou šlo odjakživa všechno jako po másle.“¹⁰⁵ V knize najdeme i personifikaci: „A když jim čas od času došlo dříví pod píckou, les jim koukal přes plot rovnou do zahrádky.“¹⁰⁶ Některé výrazy mohou na malé čtenáře působit neznámě: „došky na střeše,¹⁰⁷ dříví pod píckou,¹⁰⁸ otýpka soušek“¹⁰⁹ „Ale budou za tím dozajista čáry a kouzla a všelijaká hejblata.“¹¹⁰ V díle jsou využita i česká rčení: „Kluk zůstal

⁹² Tamtéž, obálka knihy

⁹³ Tamtéž, s. 5

⁹⁴ Tamtéž, s. 6

⁹⁵ Tamtéž, s. 38

⁹⁶ Tamtéž, s. 5

⁹⁷ Tamtéž, s. 31

⁹⁸ Tamtéž, s. 42

⁹⁹ Tamtéž, s. 42

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 48

¹⁰¹ Tamtéž, s. 5

¹⁰² Tamtéž, s. 8

¹⁰³ Tamtéž, s. 5

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 15

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 8

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 7

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 16

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 7

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 7

¹¹⁰ Tamtéž, s. 18

na Madlenku koukat, jestli má všech pět pohromadě.“¹¹¹ Malí čtenáři zde mohou najít i přísloví: „ráno, že je moudřejší večera.“¹¹² Autorka své dílo doplnila epizeuxisem: „A přitom zacházeli pořád dál a dál...“¹¹³

Na konci díla autorka knihy popisuje svoji radost z českého vydání: „A vrána musí být rozhodně starostlivá kmotra, přece nosí děti za komín! S havranem se nedá počítat, ten usne i v pravé poledne, a hudermandu z perníkové chaloupky nakonec přemůžeme levou rukou, jednou je zlá a my jsme v pohádce. Psalo se to vlastně samo, všechno už bylo v obrázcích. A já jsem moc ráda, že tuhle knížku vydává Artia kromě cizojazyčných mutací i v češtině. Protože jenom českým dětem vyprávěli nad kolíbkou totéž co Jiřímu Trnkovi a ony mu budou také ze všech nejlíp rozumět.“¹¹⁴

O Mamě Romě a romském Pámbíčkově

Dvanáct romských příkázání, jak je svým dětem vypravují romské maminky

Kniha *O Mamě Romě a romském Pámbíčkově* je určena pro děti od 8 let.¹¹⁵ Dílo tvoří 12 kapitol, kdy každá kapitola končí romským příkázáním. Kniha je psána chronologicky, kapitoly se na sebe navazují. Každá kapitola je dále rozdělena na menší, které mají taktéž svoje názvy. V knize se nachází ilustrace Gabriely Filčíka.¹¹⁶

Jedná se o příběhy věnované romské problematice, která je ve společnosti velmi diskutovaná. Doskočilová ve svém díle otevírá téma Romů samotným dětem. Rámcovým příběhem je putování Romů po světě a jejich dobrodružství.

Autorka se opírá o historická fakta, kdy předpokládá, že původ Romů je v Indii v okolí řeky Gangy. V knize se také popisuje, že nejbližšími příbuznými Romů je kmen Dómů: „Dál potom putovali Romové a Domové pospolu. Jinak to ani nešlo! Vždyť měli jen jednu zázračnou hůl. A tak si navzájem cestou svěřili i ta nejtajnější tajemství.“¹¹⁷

Autorka text doplňuje vtipnými přirovnáními: „Stulí se na větev starého stromu a usne tam jako zatoulaná veverka.“¹¹⁸ V díle využila i epizeuxis: „Vyčítá si to pořád dokola,

¹¹¹ Tamtéž, s. 30

¹¹² Tamtéž, s. 24

¹¹³ Tamtéž, s. 28

¹¹⁴ Tamtéž, obálka knihy

¹¹⁵ DOSKOČILOVÁ, Hana. *O Mamě Romě a romském pámbíčkově: dvanáct romských příkázání, jak je svým dětem vypravují romské maminky*. Ilustroval FILČÍK Gabriel. 1. vydání. Praha: Amulet, 2001. ISBN 80-86299-86-4.

¹¹⁶ Tamtéž, obálka knihy

¹¹⁷ Tamtéž, s. 30

¹¹⁸ Tamtéž, s. 9

a je z toho smutnější a smutnější.¹¹⁹ Otroci pracují od slunka do slunka a nemají z toho vůbec nic.¹²⁰ Pod láskyplnou péčí Pánbůh doopravdy rosl a rostl.“¹²¹

Závěrečné poučení vystihuje celkový charakter Romů a jejich přístup k rodině, náboženství, práci a k celkovému životu. Popisuje jejich postavení ve společnosti.

- „1. Rom je Rom a Romem zůstane.
2. Rom Romovi pomůže vždycky, Pánbůh jenom když se probudí.
3. Romové nade vše milují svoje děti, i ty nehodné.
4. Cokoliv udělá jeden Rom, jako by udělali všichni.
5. Romové dovedou odpouštět.
6. Romové dovedou hudbou hovořit s Pánembohem.
7. Rom dokáže po dobrém skoro všechno, ale po zlém s ním nikdo nic nepořídí.
8. Romové jsou hrdí a nechtějí nic zadarmo.
9. Romové si dobré pověsti váží, a dovedou se o ni i poprat!
10. Práce Romy vždycky zachrání!
11. Statečný Rom potřebuje statečnou ženu, ale statečná Romka má dost odvahy pro celou rodinu.
12. Romové, naučte se číst a psát!“¹²²

V závěru se Mama Roma rozhodne své děti pozorovat z nebe a vystoupá k Pámíčkovi: „A Mama Roma, živa jako dřív, kouká na ně dírkou v obláčku, někdy se raduje, někdy ne, ale na všechno dává pozor. Proto teď tolik nevádí, když si Pánbůh trochu přispí. Mama Roma ho vždycky v pravou chvíli probudí.“¹²³

Autorka do knihy zařadila biblické motivy, které vysvětluje zjednodušeně. Vypráví o stvoření světa, o potopě: „Dřív si ale do měchů naberte dobré vody z řeky Gangy, protože přijde dešť dešťů a všechnu vodu pokazí. Dešť dešťů je přírodní zákon, já sám ho vymyslel. A přírodě to prospívá.“¹²⁴ Ovšem ve srovnání s Biblií nepoužívá označení Bůh ale Pánbůh. Hana Doskočilová z Bible přejímá také motiv přikázání.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 9

¹²⁰ Tamtéž, s. 9

¹²¹ Tamtéž, s. 10

¹²² Tamtéž, vždy na konci každé kapitoly

¹²³ Tamtéž, s. 70

¹²⁴ Tamtéž, s. 18

Posledního kousne pes a dalších 24 přísloví v pohádkách

„Přísloví je ustálená zobecňující průpověď, která vyjadřuje zásadu nebo zkušenost určitého společenství.“¹²⁵ Přísloví je spojení, které je soběstačné a může stát samo o sobě. Jsou nezávislá na konkrétním kontextu, a proto tvoří dojem, že jsou platná a pravdivá.¹²⁶ Jedná se o sbírku dvaceti čtyř pohádek, které ilustrují přísloví z celého světa.¹²⁷ Kniha je psána er-formou a byla poprvé vydána v roce 1975,¹²⁸ určena je pro děti od 6 let,¹²⁹ ale zaujme i dospělé čtenáře. Obsahuje 25 přísloví z celého světa: česká přísloví, italská přísloví, maďarská přísloví, dánská přísloví, anglická přísloví¹³⁰ a další.

Autorka ve své knize popisuje svůj dlouholetý zájem a vztah k příslovím: „Kdysi dávno jsem začala sbírat přísloví z celého světa, protože voněla dálkou. Zdálo se mi, že tak poznávám úplně jiné kraje s úplně jinými lidmi, které trápí úplně jiné věci a z úplně jiných věcí se radují. Prostě proto, že na svět koukají úplně odjinud.“¹³¹

V příbězích se snaží potvrdit platnost přísloví jednotlivých národů. Dětem zjednodušeně a zábavnou formou vysvětluje jejich význam: „No, jsem už stará a ani mě to moc nemrzí. Ale tobě chlapče, ty jsi takový posledníček jako já, tobě musím říci: „Být poslední, to znamená, že si člověk nemůže vybrat. Nemá z čeho. Nechtěj být poslední.““¹³²

U každého přísloví je uvedeno, z jaké oblasti pochází. Hned v samotném úvodu příběhu představí hrdiny i prostředí. Jména postav odpovídají oblasti, z níž pocházejí: „Arabské přísloví - Žil kdysi v Damašku moudrý a učený Abdul Ramášám.¹³³ Italské přísloví - Uprostřed veliké zahrady, plné pokřikujících papoušků, bzučících včel a palášových květů žlutých jako med, žila v bílém domě malá Džamasai.“¹³⁴

¹²⁵ MOCNÁ, Dagmar a PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 548. ISBN 80-7185-669-6.

¹²⁶ Tamtéž, s. 548

¹²⁷ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Posledního kousne pes a dalších 24 přísloví v pohádkách*. Ilustroval BĚHOUNEK Jiří. 3. vydání. Praha: Albatros, 2001. ISBN 80-00-00921-8.

¹²⁸ *Knihy Hany Doskočilové pro děti*. Znojmo: Okresní knihovna, 1991, s. 6. ISBN neuvedeno.

¹²⁹ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Posledního kousne pes a dalších 24 přísloví v pohádkách*. Ilustroval BĚHOUNEK Jiří. 3. vydání. Praha: Albatros, 2001. ISBN 80-00-00921-8.

¹³⁰ Tamtéž, s. 149 - 151

¹³¹ Tamtéž

¹³² DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pohádky pro děti, mámy a táty*. Ilustroval FUKA Vladimír. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1961, s. 88. ISBN neuvedeno.

¹³³ Tamtéž, s. 151

¹³⁴ Tamtéž, s. 25

Na konci kapitol jsou jednotlivá přísloví zopakovaná a autorka nahlíží do budoucnosti: „Dneska už po tom slavném soudu v mirotínské kovárně zůstala mezi lidmi jenom průpovídka: Pravda vyplave na povrch jako olej na vodu. Takhle se to říká. Naštěstí ale každý Mirotínský dobře ví, že je to jen půlka přísloví. Má se ještě dodat, že to vědro s vodou i tu olejničku musí mít v ruce moudrý kovář. Chraň nás pánbůh kudrnatěj, kdyby to do ruky vzal pan starosta Buřival.¹³⁵ A na památku svého otce Mikuláše dala si hodná dcera Sofie na dům zlatým písmem napsat: Dej kopějku, abys nemusel dát celý rubl. Sama tomu přísloví vůbec nevěřila, ale na dobrého otce až do smrti vzpomínala: Jak ji povídal nesmysly o obchodu a jak moc ji měl rád. A nikdy nedovolila svým třem synům, aby se dědovu odkazu posmívali. Ani když z nich už byli moc bohatí kupci a patřila jim víc než půlka Novgorodu.¹³⁶ A dál už to bylo všechno tak, jak to má mezi Eskymáky být. Matka Tinui a krásná žena Inuitova šily boty z tuleních kůží, malá Luoravetlan jim navlékala střívka do kostěných jehel a všechny tři tak spolu čekávaly, až se vrátí Inuit s oběma chlapci z lovu.“¹³⁷

Velmi zřídka autorka text doplňuje řečnickými otázkami: „A malý Knut celý pyšný odpovídal, mluvil a mluvil, trochu se chlubil, a starostova mísa zůstávala zatím pořád bílá. Jenom bílá. Žádný obrázek. Jak by také v tom samém povídání mohlo Knuta něco kloudného napadnout? Ještě chvíli, starostu omrzí čekání a – bude zle.“¹³⁸ S dětskými čtenáři komunikuje: „Když řeknu pirát, jistě si představíte pobudu s roztrhaným šátkem kolem čela a nožem v zubech, který se plaví pod černou vlajkou s lebkou a zkříženými hnáty a loupí a morduje na potkání. Mohli byste se ale setsafraportsky zmýlit!“¹³⁹

Některé příběhy jsou doplněné krátkými veršovanými skladbami.

„Señorito, dej mi květ,
který nosíš ve vlasech...“¹⁴⁰

„Sluníčko svítí na Paříž,
bydlí tam štěstí pod střechami...“¹⁴²

„Babička má na polici
malovaný hrneček,
ten hrneček s růžičkama
daroval jí dědeček...“¹⁴¹

¹³⁵ Tamtéž, s. 12

¹³⁶ Tamtéž, s. 90

¹³⁷ Tamtéž, s. 142

¹³⁸ Tamtéž, s. 76

¹³⁹ Tamtéž, s. 54

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 81

¹⁴¹ Tamtéž, s. 49

¹⁴² Tamtéž, s. 115

2.2 Báje a pověsti

„Mýtus, též báje je jeden z nejstarších epických žánrů, jeho hrdinou je nadpřirozená bytost - bůh, polobůh, démon. Postavy antických a biblických mýtů jsou spjaty s určitým charakterem a chováním (Perseus, Herkules, Adam, Eva) a jako jejich symbol jsou aktualizovány v umělecké tvorbě následujících století, i v literatuře moderní.“¹⁴³ Jednotlivé příběhy se vypráví po celé generace a jsou nejčastěji anonymní. Vyprávění nemusí být vždy pravdivé, příběh může být smyšlený. Vypráví o událostech, které se staly již před mnoha lety.

„Pověst je krátký epický prozaický žánr, který se tematicky váže k reálnému místu, historické osobě nebo události.“¹⁴⁴ Jedná se o nevymyšlený příběh. Vždy se vypráví až po časovém odstupu od určité události. Pověst nemusí vždy končit šťastně.

Autorka napsala tři tituly, které se řadí do kategorie bájí a pověstí. *Diogenes v sudu a dalších dvacet známých příběhů z doby dávné a nejdávnější* a *Damoklův meč a další známé příběhy z doby dávné a nejdávnější* jsou si vzájemně velmi podobné. Oba tituly jsou věnované čtenářům od 6 let¹⁴⁵ a mají velmi podobný název, obě díla jsou doplněna ilustracemi Gabriela Filčíka. Knihu *Diogenes v sudu* autorka napsala v roce 1985¹⁴⁶ a dílo *Damoklův meč* vzniklo v roce 1991.¹⁴⁷

Obě díla obsahují biblické i antické báje. *Diogenes v sudu: Babylonská věž*,¹⁴⁸ *Trojský kůň*,¹⁴⁹ *Achillova pata*,¹⁵⁰ *Damoklův meč: David a Goliáš*,¹⁵¹ *Pýthie*.¹⁵² Zajímavostí je, že obě knihy mají stejný počet stran. Uvedené tituly jsou psány jednoduchým srozumitelným jazykem, malí čtenáři ho mohou snáze chápat.

¹⁴³ LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Průvodce literárním dílem: výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. Praha: Nakladatelství H & H, 2002, s. 204. ISBN 80-7319-020-6.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 509

¹⁴⁵ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Diogenes v sudu a dalších dvacet známých příběhů z doby dávné a nejdávnější*. Ilustroval FILČÍK Gabriel. 2. vydání. Praha: Albatros, 1985. ISBN nevedeno.

¹⁴⁶ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Damoklův meč a další známé příběhy z doby dávné a nejdávnější*. Ilustroval FILČÍK Gabriel. 1. vydání. Praha: Albatros, 1991. ISBN 80-00-00110-1.

¹⁴⁷ ŠUBRTOVÁ, Milena a CHOCHOLATÝ, Miroslav. *Slovník autorů literatury pro děti a mládež*. Praha: Libri, 2012, s. 108 - 110. ISBN 978-80-7277-506-4.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 108 - 110

¹⁴⁹ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Diogenes v sudu a dalších dvacet známých příběhů z doby dávné a nejdávnější*. Ilustroval FILČÍK Gabriel. Praha: Knižní klub, 2006, s. 17. ISBN 80-242-1726-0.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 12

¹⁵¹ Tamtéž, s. 60

¹⁵² DOSKOČILOVÁ, Hana. *Damoklův meč a další známé příběhy z doby dávné a nejdávnější*. Ilustroval FILČÍK Gabriel. 1. vydání. Praha: Albatros, 1991, s. 61. ISBN 80-00-00110-1.

¹⁵³ Tamtéž, s. 9

Obě knihy začínají úvodem, ve kterém Hana Doskočilová ke svým čtenářům promlouvá. V úvodu knihy *Diogenes v sudu* autorka pravděpodobně popisuje sebe a svého otce: „Šli jsme s tátou za ruku. „Tati, povídej mi nějaký příběh. Ale nový! Úplně nejnovější.“ „Žádný není nejnovější,“ řekl táta. „Nežli se příběh dopovídá, stanou se na světě jiné a jiné, ještě novější. Ale víš co? Budu ti vyprávět příběhy úplně staré. A můžeš si být jistá, že právě teď v tuhle minutu, se děje spousta příběhů, které se těm starým podobají jako vejce vejci.“ Tak pojďte! Půjdeme spolu za ruku a budeme si povídat ty dávnodávné příběhy. Abyste je poznali, až se s nimi zítra někde potkáte.“¹⁵³

V úvodu *Damoklova meče* autorka vzpomíná: „Už dávno nechodívám s tátou za ruku, už dávno mi nic nepovídá... Ale když chce po mně Honzík nějaký nový příběh, úplně nejnovější, říkávám to samé, co mi kdysi říkal táta: „Žádný příběh není nejnovější. Než ti ho dopovím, stanou se na světě jiné a jiné, ještě novější. Ale víš co? Budu ti povídat příběhy úplně staré. A můžeš si být jist, že právě teď, v tuhle minutu, se děje spousta příběhů, které se těm starým podobají jako vejce vejci.“¹⁵⁴

Již podle samotného roku napsání jednotlivých knih a podle výše charakterizovaných úvodů můžeme tedy předpokládat, že kniha *Damoklův meč* je volným pokračováním *Diogenea v sudu*. Což nám potvrdila i publikace Jaroslava Tomana *Současná česká literatura pro děti a mládež*: „Biblické, ale zejména antické bájeslovné náměty a motivy originálně zpracovává Hana Doskočilová (*Damoklův meč a další známé příběhy z doby dávné a nejdávnější*, 1991). Dílo koncepčně navazuje na autorčin úspěšný svazek *Diogenes v sudu a dalších dvacet známých příběhů z doby dávné a nejdávnější* (1984).¹⁵⁵

Třetí knihou je dílo *Golem Josef a ti druzí*, která je taktéž určena pro čtenáře od 6 let,¹⁵⁶ avšak ve srovnání s předchozími tituly je jazyk vyprávění složitější a pro některé čtenáře může kniha působit nesrozumitelně. Dílo je doplněno ilustracemi Gabriela Filcíka.¹⁵⁷

¹⁵³ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Diogenes v sudu a dalších dvacet známých příběhů z doby dávné a nejdávnější*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. 2. vydání. Praha: Albatros, 1985, s. 7. ISBN neuvedeno.

¹⁵⁴ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Damoklův meč a další známé příběhy z doby dávné a nejdávnější*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. 1. vydání. Praha: Albatros, 1991, s. 7. ISBN 80-00-00110-1.

¹⁵⁵ TOMAN, Jaroslav. *Současná česká literatura pro děti a mládež: (tvorba devadesátých let 20. století)*. Brno: CERM, 2000, s. 11. ISBN 80-7204-170-3.

¹⁵⁶ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Golem Josef a ti druzí*. 1. vydání. Ilustroval FILCÍK Gabriel. Praha: Albatros, 1994. ISBN 80-00-00086-5.

¹⁵⁷ Tamtéž

O Golemovi psalo více literátů, ovšem každý své dílo pojal jiným způsobem: „Pozornost českých literátů 90. let poutá rovněž hrůzostrašná pověst o zrození umělého člověka - golema (Hana Doskočilová, *Golem Josef a ti druzí*, 1994; Jiří Kahoun, *Golem*, 1997; Eva Hudečková, *Bratříček Golem*, 1998). Jejich osobité adaptační přístupy k legendárnímu námětu se však výrazně liší. Zakládají se buď na aktualizovaném a humorném pojetí příběhů, v nichž má své zastoupení nejen proslulá pražská pověst, ale i její cizí verze a variace (Doskočilová), nebo na uplatnění dvojí narativní perspektivy: vypravěče a dětských postav, vtažených do událostí, a odborného poučení o židovských zvycích (Kahoun), popřípadě na volném fabulačním rozvíjení golemovského motivu, směřujícím k autorské pohádce (Hudečková).“¹⁵⁸

Všechna výše uvedená díla popisují historické události odehrávající se na různých místech a před mnoho lety. Datací událostí mohou jednotlivé tituly čtenářům pomoci v hodinách dějepisu. Historické události se odehrávají po celém světě, čtenáři tedy mohou znalosti využít i v hodinách zeměpisu. Díky biblickým příběhům mohou být jednotlivé tituly pomůckou v hodinách náboženství.

Diogenes v sudu a dalších dvacet známých příběhů z doby dávné a nejdávnější

V jednotlivých příbězích autorka neuvádí přesný rok nebo století, ve kterém se daná událost odehrála: „Jsou příběhy staré a ještě starší. Ten o babylonské věži se udál mnohem a mnohem dřív, než si kdo z nás umí vůbec představit.“¹⁵⁹ Před dávnými a dávnými časy stálo na břehu moře město jménem Trója.¹⁶⁰ Dávno je tomu, co panoval, tak dávno, že už se ani neví, jestli panoval dobře anebo špatně.“¹⁶¹

Mladí čtenáři v knize najdou vysvětlení nejrůznějších rčení, obohatí si tedy slovní zásobu: „Takže ještě dnes pro nás pro každého znamená Ariadnina nit něco jako spolehlivé vodítko ve složité situaci. Pramínek jistoty, který nás bezpečně zavede domů.“¹⁶² V díle jsou využita i česká přísloví: „Svolal na tu práci lidi z široka daleka, kdo nešel po dobrém, musel jít po zlém, a babylonská věž rostla jako z vody.“¹⁶³

¹⁵⁸ TOMAN, Jaroslav. *Současná česká literatura pro děti a mládež: (tvorba devadesátých let 20. století)*. Brno: CERM, 2000, s. 11. ISBN 80-7204-170-3.

¹⁵⁹ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Diogenes v sudu a dalších dvacet známých příběhů z doby dávné a nejdávnější*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. Praha: Knižní klub, 2006, s. 17. ISBN 80-242-1726-0.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 12

¹⁶¹ Tamtéž, s. 36

¹⁶² Tamtéž, s. 90

¹⁶³ Tamtéž, s. 18

Autorka zřídka používá zajímavá přirovnání, která mohou působit poněkud úsměvně: „Země se prý tenkrát podobala bochníku chleba, který pluje na nekonečných vodách oceánu, a vysoko nad ní se klenula cínová bář se Sluncem, Měsícem a spoustou hvězd.“¹⁶⁴

Některé využití výrazy působí zastarale: „mošna na chléb.“¹⁶⁵ Jiné mohou být pro malé čtenáře hůře vyslovitelné: vesnice Woolsthorp.¹⁶⁶ Krejčí Sachs,¹⁶⁷ král Aigeus,¹⁶⁸ Harsdörfer.¹⁶⁹ V díle můžeme najít i citově zabarvené výrazy: „klubíčko,¹⁷⁰ jablíčko,¹⁷¹ maminka,¹⁷² sekyrka“¹⁷³ a superlativy: „nejvěrnější,¹⁷⁴ nejučenější,¹⁷⁵ nejkrásnější,¹⁷⁶ nejšťastnější.“¹⁷⁷

Autorka v textu využívá epizeuxis: „Den ze dne byla vyšší a vyšší a král Naboplassar byl den ze dne pyšnější a pyšnější.“¹⁷⁸ Nežli se příběh dopovídá, stanou se na světě jiné a jiné, ještě novější.“¹⁷⁹ Objevuje se i gradace: „Stalo se a Isaac ve škole prospíval, že se učitelé nestačili divit. Hladce a zcela bez potíží postupoval z třídy do třídy, ze školy do školy vyšší, vysoké a nejvyšší.“¹⁸⁰

Některé příběhy jsou doplněné krátkou hádankou, kterou posléze autorka rozluští: „Kdo chodí ráno po čtyřech, ve dne po dvou a večer po třech nohou? Přece člověk, kdo jiný! Jako batole leze po čtyřech, v dospělosti chodí po dvou, ale navečer života, ke stáru, potřebuje hůl a belhá po třech.“¹⁸¹ Tímto způsobem autorka s dětmi komunikuje.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 17

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 32

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 29

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 40

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 88

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 43

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 90

¹⁷¹ Tamtéž, s. 29

¹⁷² Tamtéž, s. 30

¹⁷³ Tamtéž, s. 17

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 74

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 82

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 88

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 36

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 18

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 7

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 30

¹⁸¹ Tamtéž, s. 47

Damoklův meč a další známé příběhy z doby dávné a nejdávnější

Autorka se svými čtenáři komunikuje formou řečnických otázek: „Co nás čeká? Co nás nemine? Takhle se lidé ptají, co svět světem stojí, ale je jim to málo platné. Kukátko do budoucnosti ještě nikdo ne vynalezl. Kdysi dávno se však budoucnost předvíдалa, jako se předvídá počasí. A kdo to dovedl, před tím rádi smekli i mocní králové a slavní vojevůdci...¹⁸² Znáte ten dávný příběh o malé pastýřce, která se ve svých sedmnácti letech postavila do čela francouzských vojsk, aby osvobodila rodnou zemi od vlády Angličanů? Tak pojďte a poslouchejte.“¹⁸³

Připisuje také své domněnky: „Mohlo by se zdát, že kdysi dávno se lidé o nic jiného nestarali než o války. Ale co vás nemá! Sedláky ze všeho nejvíc zajímalo, jaká bude úroda oliv a vína, a pastýř zase dumal nad ztracenou ovečkou, jestli se mu vrátí do ovčína.“¹⁸⁴

Mladí čtenáři mohou v jednotlivých příbězích najít vysvětlení nejrůznějších rčení např. Kainova znamení: „A právě proto, aby to dál šlo úplně jinak a mnohem líp, rozhodl se Kaina potrestat tím nejhorším trestem: Udělal mu na čele znamení, aby každý poznal, ať člověk, zvíře nebo pták, jak hanebný čin Kain spáchal, a všichni se od něho s hrůzou a odporem odvrátili.“¹⁸⁵

Příběh nazvaný *Fáma* se odehrává na neurčitém místě: „Bydlela kdesi, neznámo kde, a její větrný hrad měl namísto oken a dveří jen samé díry do zdi.“¹⁸⁶ Příběh s názvem *Moudrý král Šalamoun* se odehrává v neurčitém čase: „Před dávnými a dávnými časy, po smrti krále Davida zdědil trůn v zemi izraelské Davidův syn Šalamoun.“¹⁸⁷ Avšak báje nazvaná jako *Tři pruty Svatoplukovy* má přesně určené místo děje i období, kdy se daná událost odehrála: „Na březích řeky Moravy až k Dunaji a odtud proti proudu Nitry až k vysokým horám rozkládala se před tisícem let Říše velkomoravská.“¹⁸⁸

¹⁸² DOSKOČILOVÁ, Hana. *Damoklův meč a další známé příběhy z doby dávné a nejdávnější*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. 1. vydání. Praha: Albatros, 1991, s. 9. ISBN 80-00-00110-1.

¹⁸³ Tamtéž, s. 42

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 11

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 25

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 27

¹⁸⁷ Tamtéž, s. 64

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 32

V knize je využito mnoho superlativů: „nejzelenější,¹⁸⁹ nejzapadlejší,¹⁹⁰ nejznámější,¹⁹¹ nejstatečnější,¹⁹² nejkrásnější,¹⁹³ a také citově zabarvená slova: „chaloupka,¹⁹⁴ hlásky,¹⁹⁵ stařenka,¹⁹⁶ lavička,¹⁹⁷ pěšinka.“¹⁹⁸

Vyskytuje se gradace textu: „Je to krásná a bohatá země. Odnaučte lidi lelkovat pod stromy a bude ještě krásnější a ještě bohatší.“¹⁹⁹ a také epizeuxis: „Leda ... leda by mě zase lidé doopravdy rozzlobili.²⁰⁰ A dny mu byly jako roky a roky jako celá staletí.“²⁰¹ Ubohá Eliška si mohla oči vyplakat a české království chudlo a chudlo.“²⁰²

Některé použité výrazy by mohly být pro šestileté děti neznámé: „Apollónova kněžka,²⁰³ rozvaliny,²⁰⁴ zhubl jako pápěrka.²⁰⁵ Pantulus nevěděl, zač by třetí drachmu utratil, vyleštil ji tedy podolkem tuniky, chytal do ní paprsky a pouštěl si na zeď zlatá prasátka.“²⁰⁶

Vyskytují se náboženské termíny a vlastní jména: „synagoga,²⁰⁷ bůh Hospodin²⁰⁸ Ježíš Kristus, syn boží.“²⁰⁹ Začínající čtenáři by mohli mít problém s přečtením složitějších jmen: „Themistoklés,²¹⁰ vdova Chadídža,²¹¹ Ahasver,²¹² rabín Löw ben Becalel.“²¹³

V báji, která vypráví *O potopě světa*,²¹⁴ autorka využívá k určení velikosti lodi staročeskou jednotku zvanou loket: „Hned začal stavět podle boží rady velikou loď, archu o třech poschodích, tři sta loktů dlouhou, padesát loktů širokou a třicet loktů vysokou.“²¹⁵

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 21

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 28

¹⁹¹ Tamtéž, s. 9

¹⁹² Tamtéž, s. 37

¹⁹³ Tamtéž, s. 41

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 13

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 13

¹⁹⁶ Tamtéž, s. 13

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 17

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 25

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 21

²⁰⁰ Tamtéž, s. 21

²⁰¹ Tamtéž, s. 25

²⁰² Tamtéž, s. 39

²⁰³ Tamtéž, s. 9

²⁰⁴ Tamtéž, s. 17

²⁰⁵ Tamtéž, s. 30

²⁰⁶ Tamtéž, s. 28

²⁰⁷ Tamtéž, s. 77

²⁰⁸ Tamtéž, s. 18

²⁰⁹ Tamtéž, s. 71

²¹⁰ Tamtéž, s. 10

²¹¹ Tamtéž, s. 55

²¹² Tamtéž, s. 70

²¹³ Tamtéž, s. 74

²¹⁴ Tamtéž, s. 18 - 21

²¹⁵ Tamtéž, s. 19

V příběhu zvaném *Fáma*²¹⁶ využívá starou řeckou měnu: „Vždyť on nemá ani drachmu!“²¹⁷

Golem Josef a ti druzí

Jak již ze samotného názvu můžeme odvodit, kniha se věnuje pověstem o Golemovi. Dílo představuje 4 pověsti o Golemovi, avšak každá pověst je o jiném Golemovi.

Jednotlivé ilustrace v knize jsou doplněné popiskami, které dokreslují děj na obrázcích: „Na radu boha Hospodina si Elia hledá pomocníka, a když zaslechne cosi o golemovi, dostane nápad, že si ho stvoří.“²¹⁸ Golem zastane všechnu práci, jenom ho rabín ani na chvíli nesmí spustit z očí.²¹⁹ A jak se ukázalo, že i každý mistrovský kus má svoje chyby.“²²⁰ Krajinou jde válka a Šolemo cestou pohřbí tělo toulavého mnicha. Nepohřbí však jeho mošnu s knihami“²²¹

První pověst vypráví o španělské golemce, tedy o golemce ženského rodu. V příběhu je uvedena jako nejstarší: „První z nich, pokud uvěříte pověstem, spatřil světlo světa ve Španělsku nejméně o pět set padesát let dřív. Stvořil prý ho básník Šolemo Gabirol a vzbudil tím všeobecné pohoršení: První golem byla žena! Psal se tenkrát rok tisíc a nějaké drobné, zkratka 11. století.“²²²

Autorka se čtenáři komunikuje formou řečnických otázek, ke kterým jim hned vzápětí podává vysvětlení: „O stvoření homunkula - umělého člověka se pokoušeli opravdoví mistři tajné magie...Že se jim to povedlo, víme však jen z pověstí. A nejpodivnější jsou právě pověsti o golemech. Překvapilo vás to množné číslo? Možná jste slyšeli jen o pražském golemovi jménem Josef, anebo po židovsku Jossil, Jossilek. Je skutečně ze všech nejznámější, ale podle data narození stojí až na samém konci v řadě golemů.“²²³

V příběhu jsou využita velmi zajímavá jména postav a pojmenování různých měst: „Jakutiel ibn Hasan,²²⁴ Juan García Montéz,²²⁵ Zaragoza,“²²⁶ názvy pochází

²¹⁶ Tamtéž, s. 27 - 31

²¹⁷ Tamtéž, s. 31

²¹⁸ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Golem Josef a ti druzí*. 1. vydání. Ilustroval FILCÍK Gabriel. Praha: Albatros, 1994, s. 52 - 53. ISBN 80-00-00086-5.

²¹⁹ Tamtéž, s. 56 - 57

²²⁰ Tamtéž, s. 72 - 73

²²¹ Tamtéž, s. 14 - 15

²²² Tamtéž, s. 7

²²³ Tamtéž, s. 7

²²⁴ Tamtéž, s. 9

²²⁵ Tamtéž, s. 10

²²⁶ Tamtéž, s. 15

ze španělštiny, a proto mohou často působit velmi složitě a začínající čtenáři mohou mít problém s jejich přečtením.

Na začátku každé pověsti autorka krátce nastíní, o čem bude daná pověst pojednávat, na konci příběhu poté shrne svůj vlastní dojem z dané pověsti: „Pověstem o krátké golemce lidé moc nevěřili. Jakýpak golem, když chodil v sukních? A stvořil ho básník! Známe básníky ... Nejspíš to byla loutka na klíček, mechanická figurína. Takovými přece uvádí publikum v úžas i mnohý šikovnější dryáčnick. Možná měli pravdu, možná neměli. A tak se ptáme: Dá se vůbec golem od mechanických loutek nějak rozeznat.“²²⁷

Druhá pověst vypráví o německém golemovi, třetí o polském golemovi. Taktéž jsou využita jména v cizích jazycích: „Albert z Bollstädtu,²²⁸ Albertus Magnus,²²⁹ Kurt, Hansi, Sigismund,²³⁰ Marie Alfonsina,²³¹ Elia z Chelmu,²³² rabín Mojše ze Lvova.“²³³

Čtvrtá pověst je nám nejznámější, protože vypráví o pražském golemovi Josefovi. V knize je pověst rozšířená ještě o další tři kratší pověsti: *O golemových botách*,²³⁴ *Zamilovaný golem*,²³⁵ *Pověst o Jossilkově píšťalce*,²³⁶ která také vypráví o pražském Golemovi.

„Pověsti o golemech vznikaly a zanikaly čtyři sta let, ale svět si toho moc nevšímal. Pak se však objevil pražský golem, benjamínek mezi všemi, a stal se slavným. Ne na týden, na měsíc či na rok. Na dalších čtyři sta let! Proč právě on? Pro jeho slávu však hodně udělali i sami Pražané. Copak by někde jinde lidi napadlo dát golemovi jméno? Golem Josef byl stvořen Léta Páně 1590. A je to Pražan jako my... Dodnes si o něm vymýšlíme příběhy, každý podle svého.“²³⁷

²²⁷ Tamtéž, s. 26

²²⁸ Tamtéž, s. 29

²²⁹ Tamtéž, s. 29

²³⁰ Tamtéž, s. 34

²³¹ Tamtéž, s. 39

²³² Tamtéž, s. 51

²³³ Tamtéž, s. 52

²³⁴ Tamtéž, s. 70

²³⁵ Tamtéž, s. 74

²³⁶ Tamtéž, s. 78

²³⁷ Tamtéž, s. 65

V knize autorka užívá zdrobnělých výrazů: „světýlka,²³⁸ slzičky,²³⁹ kořínky,²⁴⁰ nožky.²⁴¹ Takhle by si golema dokázalo stvořit každé t'ululum!“²⁴² Zřídka využívá výrazy působící zastarale: „scházivali.“²⁴³ Autorka v díle užila i neobvyklé výrazy: „dryáčník,²⁴⁴ husa v šouletu,²⁴⁵ šámes,²⁴⁶ koleska,²⁴⁷ pogrom“²⁴⁸ a užívá náboženských slov: „Hospodin,²⁴⁹ Rabín,²⁵⁰ mešita,²⁵¹ mnich.“²⁵²

V pověsti zvané *Zamilovaný golem* hovoří šenkýřka hovorovým jazykem: „Lidi ve všem vidí hned bůhvíco.“²⁵³ Už tenkrát to měli lidi golemovi za zlé. Protože už tenkrát mnozí jen tak chodili po světě a klábosili, dávali si husu v šouletu a nadobro zapomněli, co je to láska.“²⁵⁴

²³⁸ Tamtéž, s. 9

²³⁹ Tamtéž, s. 10

²⁴⁰ Tamtéž, s. 12

²⁴¹ Tamtéž, s. 16

²⁴² Tamtéž, s. 27

²⁴³ Tamtéž, s. 51

²⁴⁴ Tamtéž, s. 26

²⁴⁵ Tamtéž, s. 75

²⁴⁶ Tamtéž, s. 81

²⁴⁷ Tamtéž, s. 52

²⁴⁸ Tamtéž, s. 63

²⁴⁹ Tamtéž, s. 52

²⁵⁰ Tamtéž, s. 52

²⁵¹ Tamtéž, s. 12

²⁵² Tamtéž, s. 15

²⁵³ Tamtéž, s. 74

²⁵⁴ Tamtéž, s. 78

2.3 Příběhová próza s dětským hrdinou

Příběhová próza s dětským hrdinou patří mezi významné žánry pro děti, prezentuje základní mezilidské vztahy a životní situace. „V dominantní roli tu vystupuje hrdina, který vůči svému dětskému čtenáři zaujímá pozici rovnocenného a věrohodného partnera, umožňujícího vnitřní identifikaci a sebereflexi. Důstojné zastoupení tu mají i vyprávění o přátelství dětí a zvířat.“²⁵⁵ Příběhy jsou nejčastěji čerpané z rodinného nebo školního prostředí.

V díle s názvem *Jak se vychovává papoušek* jsou hlavními hrdiny dvě postavy. První z nich je malý chlapec Oskar, přezdívaný Kárek. Malý chlapec chodí do třetí třídy. Prožívá klasické dětské problémy, jako je touha po domácím mazlíčkovi nebo starosti se školou. „Když jsem jí včera odpoledne volal do práce, jestli si můžu přinést papouška, řekla mi úplně vážně: „Až v pololetí, Oskare. Pokud ovšem zmizí ta nešťastná dvojka z chování.“ Co by si zatím papoušek na ulici počal, to ji vůbec nenapadne.“²⁵⁶ „Příští týden mě čekala spousta zařizování ohledně papouška, takže jsem ani nešel do školy. Už jsem to udělal víckrát a vždycky mám průšvih.“²⁵⁷ V papouškovi vidí svého nejlepšího kamaráda. Pochopí ovšem, že starat se o domácího mazlíčka není jednoduché. Druhou postavou je Kárkova již dospělá, pracující kamarádka Jenka. S Kárkem najdou společný zájem v péči o papouška. Postava Jenky se na konci příběhu loučí a odjíždí studovat do Prahy. „Půjdu tě vyprovodit na nádraží.“ „Nechod', naši taky nepůjdou.“ „Proč ne?“ Nedal pokoj, až jsem mu to prozradila. „Budu brečet, víš? Odmalička brečím, když někam jedu. I třeba na prázdniny.“²⁵⁸

V díle s názvem *Eliška a táta král* je hlavní postavou malá holčička jménem Eliška, která chodí do první třídy. V knize se nevyskytují žádné pohádkové postavy, i přesto ale malá Eliška mluví o svém tatínkovi jako o králi. Nemyslí tím ovšem pohádkového krále, ale muže, jehož příjmení je Král. Na svůj nízký věk řeší spoustu starostí, maminku nemá, tatínek často pracuje. Má dvě tety, které se o ni starají, ale pořád jí jen litují. „Chudák dítě,“ lomí nad ní rukama. „Věčně nemocná, a ještě bez maminky,“

²⁵⁵ TOMAN, Jaroslav. *Současná česká literatura pro děti a mládež: (tvorba devadesátých let 20. století)*. Brno: CERM, 2000, s. 14 - 15. ISBN 80-7204-170-3

²⁵⁶ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Jak se vychovává papoušek*. Ilustrovala HAMZOVÁ Liana. Praha: Albatros, 1979, s. 19. ISBN neuvedeno.

²⁵⁷ Tamtéž, s. 15

²⁵⁸ Tamtéž, s. 91 - 92

vzdychají jedna přes druhou.“²⁵⁹ V průběhu děje se seznámí s lékárníci Pavlínou, se kterou bude později její tatínek žít. „Právě od té doby, co zná Pavlínou, na hledání maminky nadobro zapoměla.“²⁶⁰ Malé děvče trpí na onemocnění uší, z čehož se několikrát musí sama vyléčit. „Obklady si dávám sama a za váma víckrát nepřijdu!“²⁶¹

V publikaci Jaroslava Tomana *Současná česká literatura pro děti a mládež* je autorčina kniha uvedena jako příklad příběhové prózy s dětským hrdinou. „Klasicky pojaté události ze školního a rodinného života čínorodého prvňáčka, zasazené do průběhu jednoho učebního roku, kultivovaně a s nenápadným výchovným akcentem vypravuje Hana Doskočilová v díle *Šimsa* (1999). Chlapcův vlídný a láskyplný domov vytváří svérázný invalidní dědeček.“²⁶²

V knize s názvem *Šimsa* je hlavní postavou prvňáček Šimsa, který žije pouze se svým dědečkem. Jeho dědeček je na invalidním vozíčku. Malý chlapec nastoupí do nové školy, seznamuje se s novými kamarády. V příběhu se malý Šimsa několikrát dostane do situace, kdy dá spolužákům jasně najevo, že mu nezáleží na věcech, které vlastní: „Jenom Šimsa se o televizi nikdy nebavil. „Ty se za trest nesmíš koukat?“ zeptal se ho Pepík. „Ale ne, my televizi nemáme,“ řekl Šimsa, jako by se nechumelilo.“²⁶³ Spřátelil se s chlapcem, kterého doma jeho otec týrá: „Tebe vaši doma bijou?“ „Že váháš. Táta mě kolikrát div nepřerazí,“ broukl Kouba. „Ale víš co? Já schválně zase propadnu. A víš, co pak udělá on? Zmlátí mě, že budu mít zadek samé jelito. A víš, co udělám já? Zatelefonuju na dětskou Linku bezpečí, ukážu jim zadek a oni tátu zavřou.“²⁶⁴ V příběhu najde malý Šimsa opuštěného pejska, o kterého se společně se svým dědečkem stará. Když se ale objeví jeho pravý majitel, Šimsa mu bez váhání psa vrátí. „Taky jste ho našel,“ řekl Šimsa tiše. Zlehka pohladil psí čumák, otočil se na patě a uháněl domů. Aby tam byl dřív, než začne brečet.“²⁶⁵ Šimsa nakonec dostane své vlastní štěňátko, které pojmenuje Fánek. „Které chceš?“ zeptal se Šimsy doktor Žilka.

²⁵⁹ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Eliška a táta Král*. Ilustroval MALÁK Jaroslav. 3. vydání. Praha: Albatros, 1996, s. 11. ISBN 80-00-00457-7.

²⁶⁰ Tamtéž, s. 51

²⁶¹ Tamtéž, s. 36

²⁶² TOMAN, Jaroslav. *Současná česká literatura pro děti a mládež: (tvorba devadesátých let 20. století)*. Brno: CERM, 2000, s. 15. ISBN 80-7204-170-3

²⁶³ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Šimsa*. Ilustroval KOVAŘÍK Jindřich. 1. vydání. Praha: Albatros, 1999, s. 21. ISBN 80-00-00744-4.

²⁶⁴ Tamtéž, s. 49

²⁶⁵ Tamtéž, s. 40

„To je jedno, strejdo,“ špitl kluk celý šťastný. Nyní měl konečně jistotu, že štěně bude jeho. A když se k němu jedno přikutálelo a zakouslo se mu do ponožky, měl vybráno.“²⁶⁶

Další vybranou knihou je dílo s názvem *Fánek a Vendulka*. Zajímavé je, že v předchozím titulu autorka zvolila jméno Fánek pro štěně, ovšem nyní je to jméno chlapce. Hlavní postavou je tedy šestiletý chlapec vlastním jménem František, avšak všichni mu říkají Fánek. Nastoupil právě do první třídy a prožívá velké trápení, protože nemůže najít kamaráda. „S kamaráděním v kapele to nebylo vůbec jednoduché, jak si Fánek sliboval. Sotva se s někým začal při zkoušce trochu víc bavit, hned je viděl učitel Tůma a zježil se mu knír.“²⁶⁷ Stále se mu nabízí malá spolužačka Vendulka, avšak Fánek se s ní nechce přátelit, odmítá mít přítele ženského rodu: „Jeníček je aspoň kluk!“²⁶⁸ Nakonec však zjistí, že kamarádění s dívkou není zase tak špatné: „Budeme spolu kamarádit. Od téhle chvíle a nadosmrti,“ oznámil kluk slavnostně.“²⁶⁹

V posledním vybraném titulu s názvem *Ukradený orloj* je hlavní postavou devítiletý Jozífek, který je na svůj nízký věk velmi rozumný. Dalším hrdinou je jeho již dospělý bratr Petr. O oba chlapce se stará jejich babička Albínka. Autorka dobře charakterizovala Petra: „Loudá se Koudelkovou ulicí v černých džínách, a jakmile zahvídá, všichni kosové zavrou zobák. Umí, nač si vzpomene. Skoro nemluví, a to je tajemné. Každý je do něj celý pryč, ale on o tom vlastně ani neví, protože má jiné starosti“²⁷⁰ „I když je Jozífkovi devět a Petr už se vrátil z vojny a je automechanikem, mladší bratr ho má zkrátka na starosti. Chodí mu naproti před dílnu a celou cestu trne strachy, aby ho v pořádku přivedl domů. Protože nikdo nikdy neví, co ho napadne. Petr je zkrátka nevypočitatelný.“²⁷¹

²⁶⁶ Tamtéž, s. 47

²⁶⁷ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Fánek a Vendulka*. Ilustrovala PĚKNÁ Helena. 1. vydání. Praha: Albatros, 1980, s. 66 - 67. ISBN nevedeno.

²⁶⁸ Tamtéž, s. 35

²⁶⁹ Tamtéž, s. 82

²⁷⁰ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Ukradený orloj*. Ilustroval MALÁK Jaroslav. 2. vydání. Praha: Albatros, 2016, s. 7. ISBN 978-80-00-04419-4.

²⁷¹ Tamtéž, s. 8

Jak se vychovává papoušek

Kniha je určena pro čtenáře od 8 let.²⁷² Je psaná chronologicky a rozdělená na kapitoly, každá kapitola má svůj název a je doplněna jménem hlavního hrdiny, který ji vypráví, jednotlivé kapitoly jsou psány ich-formou: „O Vlkavě a hlavně o tom, jak to všechno začalo (povídá Jenka).²⁷³ O chození za školu a hlavně o tom, jak se má papoušek správně krmit (povídá kluk).²⁷⁴ Zajímavé je, že v úvodech jednotlivých kapitol je postava Kárka nazývaná klukem: O mikulášském štěstíčku a hlavně o tom, jak jsme papouškovi udělali houpačku (povídá kluk).“²⁷⁵

Děj knihy se odehrává v městském prostředí, zaměřuje se na výchovu a starost o domácího mazlíčka, papouška.²⁷⁶ V úvodu postava Jenky představí město Vlkavu, ve kterém se celý příběh odehrává: „Líbí se mi města, která mají řeku. Kdysi dávno si je lidé postavili na bydlení a dodneška je to na nich znát. Jsou útulná a veselá. Ne jako Vlkava! Sem se vlastně neprijelo bydlet, ale kopat stříbro a zbohatnout. A komu se to povedlo, vybuodoval před pěti sty léty na náměstí dům. Zatím jen tak nahonem, lepší že si dopřeje, až zbohatne ještě víc. Jenomže stříbra v zemi nebylo tolik a Vlkava zůstala ošklivá napořád. Pěkná je ve Vlkavě jediná ulice. Právě ta naše. Stojí na samém konci města, domy má jen po levé straně a napravo se táhne pivovarská ulice. V létě vynesou stolky pod kaštiny a po setmění tam hraje kutálka.“²⁷⁷

Postava Jenky ve své mluvě používá slangové a nespisovné výrazy: „Vzal mi kufr, půjčil mi kapesník a mlčky se loudáme do Pivovarské ulice. Hotový funus...“²⁷⁸ „Uplácala jsem pajduláka s velkou hlavou.“²⁷⁹ i zkratková slova: „Zkoušky na umprumku jsou v březnu.“²⁸⁰ Kárek ve své řeči používá také nespisovné a citově zabarvené výrazy, objevují se i citoslovce: „Musel jsem se v domě prvně rozkoukat. Tři schody, skleněné lítačky a za nimi dlouhá chodba. Podle cedule tu byla poradna, ale ne pro děti. Advokátní, pro zloděje, a když se někdo rozvádí anebo podobně. Dveře na konci chodby byly zamčené. Jenka je odemkla a já zůstal úplně paf: najednou sluníčko a voněly kytky. Stáli

²⁷² DOSKOČILOVÁ, Hana. *Jak se vychovává papoušek*. Ilustrovala PRŮŠKOVÁ Eva. 2. vydání. Praha: Amulet, 2000. ISBN 80-86299-29-5.

²⁷³ Tamtéž, s. 5

²⁷⁴ Tamtéž, s. 18

²⁷⁵ Tamtéž, s. 27

²⁷⁶ Tamtéž

²⁷⁷ Tamtéž, s. 5

²⁷⁸ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Jak se vychovává papoušek*. Ilustrovala HAMZOVÁ Liana. Praha: Albatros, 1979, s. 50. ISBN nevedeno.

²⁷⁹ Tamtéž, s. 50

²⁸⁰ Tamtéž, s. 50

jsme někde na verandě a uprostřed verandy byla zahrádka. Mrňavý čtvereček, prostě kamrlík, co nemá strop.“²⁸¹ „Neměl jsem v tu chvíli ani zdání, že Jenčina maminka je paní Mašinová z hračkárny, jinak bych se normálně vytratil. Jenomže tenkrát jsem znal Jenku akorát podle vidění. Jak vedla loni u páťáků výtvarný kroužek a patlala s nimi z hlíny a moduritu všelijaké ptákoviny.“²⁸²

Autorka využívá přímou řeč ve společném dialogu obou postav „Už to mám! Bude se jmenovat Matýsek“ „Proč zrovna Matýsek?“ „Protože mi tak připadá,“ řekla Jenka.²⁸³ Mezi dialogy se často vyskytuje i polopřímá řeč, tedy vnitřní monolog postavy malého Kárka: Nemožnější jméno pro papouška se dá těžko vymyslet.²⁸⁴ Začne se o jménech a dopředu uhádnou, co bude dál.“²⁸⁵

Objevují se i popisy postav: „Vypadá jako líbezné babičky ze starých časů: pod krkem fíží a přes rameno háčkovaný pléd, malá, kulatoučká a oči jako dvě misky borůvek. Má nás všechny moc ráda, ale nebydla by s námi ani za nic. Že jsme nepořádní a neumíme vařit.“²⁸⁶ Použitá pojmenování: fíží, pléd,²⁸⁷ saturejka,²⁸⁸ parkán²⁸⁹ mohou být pro malé čtenáře neznámá, jinými výrazy se autorka snažila věkově přiblížit svým čtenářům: hubeňour, pidižvíky,²⁹⁰ mlíkárna,²⁹¹ pajdulák.²⁹²

Eliška a táta Král

Dalším autorčiným dílem v žánru příběhová próza pro děti je kniha s názvem Eliška a táta Král. Ilustracemi doplnil Jaroslav Malák. Kniha je určena pro začínající čtenáře.²⁹³ Je psána er-formou a rozdělena na jednotlivé kapitoly, které na sebe chronologicky navazují.

²⁸¹ Tamtéž, s. 9

²⁸² DOSKOČILOVÁ, Hana. *Jak se vychovává papoušek*. Ilustrovala PRŮŠKOVÁ Eva. 2. vydání. Praha: Amulet, 2000, s. 10. ISBN 80-86299-29-5.

²⁸³ Tamtéž, s. 12

²⁸⁴ Tamtéž, s. 12

²⁸⁵ Tamtéž, s. 12

²⁸⁶ Tamtéž, s. 13 - 14

²⁸⁷ Tamtéž, s. 13 - 14

²⁸⁸ Tamtéž, s. 14

²⁸⁹ Tamtéž, s. 20

²⁹⁰ Tamtéž, s. 70

²⁹¹ Tamtéž, s. 69

²⁹² DOSKOČILOVÁ, Hana. *Jak se vychovává papoušek*. Ilustrovala HAMZOVÁ Liana. Praha: Albatros, 1979, s. 50. ISBN nevedeno.

²⁹³ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Eliška a táta Král*. Ilustrovala MALÁK Jaroslav. 2. vydání. Praha: Albatros, 1989. ISBN nevedeno.

Úvod díla začíná ustálenou formulí: „Bylo jednou jedno náměstí...“²⁹⁴ Autorka využívá popisné pasáže: „Bylo jednou jedno náměstí a vypadalo úplně jako nádvoří nějakého zámku. Hrboleté dláždění, kol dokola domy s podloubím, uprostřed kašna a pět starých lip.“²⁹⁵ „Dům číslo sedm nemá pouze číslo a kousek podloubí jako ostatní domy na náměstí. Má i své jméno. Dům U Bílých čápů. Voní sušenými bylinkami a sirupem proti kašli, protože je tu lékárna. Za výkladem stojí dva čápi a jeden druhému zobákem obvazuje zlomené křídlo.“²⁹⁶

Text obsahuje lidové výrazy: „Jak to bylo s maminkou, vysvětlil táta Elišce už dávno. Zajelo ji splašené embéčko a on pak dlouho nemohl auta ani vidět.“²⁹⁷ Nebo výrazy z obecné češtiny: „Zrovna mám tím směrem cestu, mohla se vézt nákladákem.“²⁹⁸ Využité jsou i nespisovné výrazy: mimino,²⁹⁹ brácha,³⁰⁰ plínky,³⁰¹ brejličky.³⁰²

Autorka velmi často používá citově zabarvené výrazy: „dívenka,³⁰³ děvčátko,³⁰⁴ panenka,³⁰⁵ holubička,³⁰⁶ lístky,³⁰⁷ korálky, městečko.“³⁰⁸ Doplnjuje i druhové číslovky: „Jenomže pošta je zatím naložená, naráz bouchnou kolikery dveře a vlak se rozjíždí.“³⁰⁹ Užité je i epizeuxis: „Ale tety si nedají a nedají říct.“³¹⁰

Autorka text zpestřuje pomocí oxymóronu: „Ale ráno zívnu okna dokořán a maminky do nich vyloží peřiny.“³¹¹ Vyskytuje se také přirovnání: „To je brácha,“ řekl Pepík a ujížděl dál jako kníže pán.“³¹² „Koukala jako hrom do potoka a pak děvčátku strčila škatulku.“³¹³ „Teta Lucie ve svatebním závoji je pro Elišku stejně neuvěřitelná

²⁹⁴ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Eliška a táta Král*. Ilustroval MALÁK Jaroslav. 3. vydání. Praha: Albatros, 1996, s. 7. ISBN 80-00-00457-7.

²⁹⁵ Tamtéž, s. 7

²⁹⁶ Tamtéž, s. 8

²⁹⁷ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Eliška a táta Král*. Ilustrovala MALÁK Jaroslav. 2. vydání. Praha: Albatros, 1989, s. 14. ISBN neuváděno.

²⁹⁸ Tamtéž, s. 51

²⁹⁹ Tamtéž, s. 15

³⁰⁰ Tamtéž, s. 20

³⁰¹ Tamtéž, s. 23

³⁰² Tamtéž, s. 24

³⁰³ Tamtéž, s. 51

³⁰⁴ Tamtéž, s. 51

³⁰⁵ Tamtéž, s. 42

³⁰⁶ Tamtéž, s. 20

³⁰⁷ Tamtéž, s. 40

³⁰⁸ Tamtéž, s. 38

³⁰⁹ Tamtéž, s. 50

³¹⁰ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Eliška a táta Král*. Ilustroval MALÁK Jaroslav. 3. vydání. Praha: Albatros, 1996, s. 11. ISBN 80-00-00457-7.

³¹¹ Tamtéž, s. 8

³¹² Tamtéž, s. 20

³¹³ Tamtéž, s. 30

jako velbloud na střeše nebo létající schody.³¹⁴ „Narodil se přece jen Honzík, ale teta ho stejně nedá z ruky, kluk může křičet jako pavián.“³¹⁵ Mnohdy se objevují výrazy, kterým malé děti nemusí rozumět: „Malá a velká nic neusmlouvají, jen potají hartusí, že je teta bere asi tak vážně jako čtvrtou nohu u třínožky a nakonec jim jejich Anežtičku ani nepůjčí.“³¹⁶ „A tak než Elišce skončily první školní prázdniny, šla v bílých kanýrkách za družičku.“³¹⁷ „O všem se s ním dá mluvit, a bez lamentování.“³¹⁸ „Teta Anežka s tetou Lucií zabalily dva kufry, pobřečely tucet kapesníků a odjely lokálkou ještě před svítáním.“³¹⁹ „Když nazítří časně ráno metelí loubím pro housky, v lékárně se svítí.“³²⁰ „Chvíli se na sebe dívají za sklem, potom lékárnice vstane a udělá ve dveřích špehýrku.“³²¹

Mladí čtenáři zde mohou najít v běžné komunikaci obvykle užívaná slovní spojení: „U bílých čápů dávno potřebují lékárníky dva, aby nemusel být i na stará kolena ve dne v noci vzhůru.“³²² „Dobrá nálada dokáže divy, všechno běží jako po másle.“³²³ „Je celá blažená, stůně však nejradši na vlastní pěst.“³²⁴ „Pavčina s Eliškou potají polykají živočišné uhlí, ale před tátou ani muk.“³²⁵ „Utíkala domů, až se jí za patami prášilo.“³²⁶

Kniha obsahuje i výchovné prvky: „Jak to bylo s maminkou, vysvětlil táta Elišce už dávno. Zajelo ji splašené embéčko a on pak dlouho nemohl auta ani vidět. Víckrát nechtěl sednout za volant. Až jednou si řekl: Kdepak. Zrovna budu jezdit! A budu jezdit tak opatrně, abych nikdy žádnou maminku nikomu nezajel. „Mně se po ní nestýská,“ přiznala Eliška. „Buď ráda. Člověk nemá být smutný, když nemusí,“ usmál se táta Král. Sám ale v tu chvíli dvakrát vesele nevypadal.“³²⁷

³¹⁴ Tamtéž, s. 44

³¹⁵ Tamtéž, s. 56

³¹⁶ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Eliška a táta Král*. Ilustrovala MALÁK Jaroslav. 2. vydání. Praha: Albatros, 1989, s. 54. ISBN nevedeno.

³¹⁷ Tamtéž, s. 52

³¹⁸ Tamtéž, s. 2

³¹⁹ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Eliška a táta Král*. Ilustroval MALÁK Jaroslav. 3. vydání. Praha: Albatros, 1996, s. 26. ISBN 80-00-00457-7.

³²⁰ Tamtéž, s. 34

³²¹ Tamtéž, s. 34

³²² DOSKOČILOVÁ, Hana. *Eliška a táta Král*. Ilustrovala MALÁK Jaroslav. 2. vydání. Praha: Albatros, 1989, s. 52. ISBN nevedeno.

³²³ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Eliška a táta Král*. Ilustroval MALÁK Jaroslav. 3. vydání. Praha: Albatros, 1996, s. 32. ISBN 80-00-00457-7.

³²⁴ Tamtéž, s. 33

³²⁵ Tamtéž, s. 42

³²⁶ Tamtéž, s. 24

³²⁷ Tamtéž, s. 14

Šimsa

Kniha byla napsána v roce 1999, ilustracemi ji doplnil Jindřich Kovařík. Je určena začínajícím čtenářům, zařazená je do edice tzv. první čtení.³²⁸ Je psána er-formou, rozdělená na jednotlivé kapitoly. Kapitoly na sebe navazují chronologicky, každá kapitola má svůj nadpis: „O kamarádství a jak Šimsu zklamal Kouba a Koubu zase Vráťa.“³²⁹ Hafan má štěňata! A jak tomu Šimsa nechtěl věřit.³³⁰ Na začátku a na konci díla je uvedeno čtrnáct vět, které popisují hlavního hrdinu: Šimsa je náš spolužák. Šimsovi se dá věřit.³³¹

Mladí čtenáři se zde mohou dozvědět i zajímavá fakta o duši: „Každý přece máme kromě těla taky duši. Duše je to, co si myslíme, z čeho se radujeme, čím se trápíme. Zkrátka to, co není vidět. A takovou duši má každý živý tvor, i strom, i kytky. Když potom někdo umře, jeho duše se vrátí do té jedné veliké, pro všechny společné. A když se naopak někdo narodí, z boží duše do něj ukápnou nová malá dušička.“³³²

V díle také najdeme nespisovné výrazy: „Já též nezaplatím,“ prohlásil Ferko. Však su cikán, teda Rom, tak bych o nás nepsal tyto sprostoty.“³³³ Vyskytují se také výrazy z obecné češtiny: páťáci,³³⁴ hafan,³³⁵ chřipajzna,³³⁶ kytky,³³⁷ mlíko,³³⁸ brejle,³³⁹ strejda,³⁴⁰ kopačka,³⁴¹ hanlivé výrazy: čokl³⁴² a lidová označení: bavorák,³⁴³ škodovka.³⁴⁴ Autorka využila i citově zabarvené výrazy: letáčky,³⁴⁵ kulička,³⁴⁶ hlásek,³⁴⁷ ptáčky,³⁴⁸ zahrádka.³⁴⁹

³²⁸ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Šimsa*. Ilustroval KOVAŘÍK Jindřich. 1. vydání. Praha: Albatros, 1999. ISBN 80-00-00744-4.

³²⁹ Tamtéž, s. 64

³³⁰ Tamtéž, s. 45

³³¹ Tamtéž

³³² Tamtéž, s. 29 - 30

³³³ Tamtéž, s. 25

³³⁴ Tamtéž, s. 32

³³⁵ Tamtéž, s. 18

³³⁶ Tamtéž, s. 44

³³⁷ Tamtéž, s. 30

³³⁸ Tamtéž, s. 31

³³⁹ Tamtéž, s. 39

³⁴⁰ Tamtéž, s. 47

³⁴¹ Tamtéž, s. 87

³⁴² Tamtéž, s. 32

³⁴³ Tamtéž, s. 78

³⁴⁴ Tamtéž, s. 46

³⁴⁵ Tamtéž, s. 27

³⁴⁶ Tamtéž, s. 28

³⁴⁷ Tamtéž, s. 33

³⁴⁸ Tamtéž, s. 35

³⁴⁹ Tamtéž, s. 46

V knize najdeme mnoho přirovnání: „Ládík byl kluk jako za groš kudla,³⁵⁰ byl to krámek jako dlaň,³⁵¹ vystartoval ze třídy jako raketa,³⁵² vždycky měl školu jako ze škatulky,³⁵³ koukal jako kakabus,³⁵⁴ hlásek jako skřivánek.“³⁵⁵ A také epizeuxis: „... a poslední dobou to s ním bylo pořád horší a horší.“³⁵⁶

Na obálce knihy autorka svým čtenářům zanechala vzkaz: „Některé děti jsou tak hodné, až jsou protivné. Ale Šimsa ne! Je s ním legrace, umí vymýšlet překvapení a dělá dobré skutky, ani o tom neví. Nechodí náhodou takový kluk s vámi do třídy? Jestli ano, tak ho ode mne pozdravujte. A zatím se všichni mějte co nejlíp! Upřímně Vaše Hana Doskočilová“³⁵⁷

Fánek a Vendulka

Knihy vznikla v roce 1980, ilustracemi ji doplnila ilustrátorka Helena Pěkná. Je určena pro začínající čtenáře.³⁵⁸ Písaná er-formou, rozdělená na kapitoly. Jednotlivé kapitoly na sebe navazují chronologicky a každá obsahuje vlastní nadpis. V úvodu autorka seznamuje své čtenáře s malou vesnicí s vymyšleným názvem Kaprotůně: „Není to ani pořádná vesnice, jen čtrnáct domků v zátočině u řeky, nic víc. Kaprotůně nevyrostly a nejspíš nikdy nevyrostou, protože je to tu pro každého z ruky.“³⁵⁹

Knihy je doplněna dlouhými popisy okolního prostředí: „Zato řeka, řeka je tady moc krásná. V proudu hrají bez ustání potopené varhánky a v tišinách se na dně blýskají černé škeble. A lesy dokola jsou hluboké jako kouzelnická kapsa a vedou jimi mechové pěšinky křížem kráž...“³⁶⁰ „Zkrátka jsou Kaprotůně nadobro ztracená varta. Zapadákov, kde kapři dávají dobrou noc.“³⁶¹ „Proto se taky nikdo z domků v zátočině neodstěhuje. Copak to jde? Kdo si jednou zvykl na kapři dobrou noc, už by se mu po ní všude jinde

³⁵⁰ Tamtéž, s. 30

³⁵¹ Tamtéž, s. 31

³⁵² Tamtéž, s. 16

³⁵³ Tamtéž, s. 24

³⁵⁴ Tamtéž, s. 48

³⁵⁵ Tamtéž, s. 80

³⁵⁶ Tamtéž, s. 30

³⁵⁷ Tamtéž, obálka knihy

³⁵⁸ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Fánek a Vendulka*. Ilustrovala PĚKNÁ Helena. 1. vydání. Praha: Albatros, 1980. ISBN neuvedeno.

³⁵⁹ Tamtéž, s. 7

³⁶⁰ Tamtéž, s. 9 - 10

³⁶¹ Tamtéž, s. 7

stýskalo.³⁶² Autorka obměnila známé české lidové rčení: „lišky dávají dobrou noc na spojení: kapři dávají dobrou noc.“³⁶³

Vyskytují se přirovnání: „A lesy dokola jsou hluboké jako kouzelnická kapsa.“³⁶⁴ Ti dva patří dohromady tak jako černé a bílé klapky na strejdově tahací harmonice.³⁶⁵ Uteklo prvních čtrnáct dní a Fánek je otrávený jako jezevec na jarmarce.³⁶⁶ Měla tričko se sluníčkem a hlavu zrzavou jako veverka.³⁶⁷ Některé výrazy mohou být pro mladší čtenáře cizí, nemusí jim rozumět: „Verpánek taky potřebuje tři nohy, aby se nepřekotil.“³⁶⁸ Vzápětí vrzly dveře a vyběhla kudrnatá pinkalinka.³⁶⁹ Pustil se dolů mlázím, ať už je za horama.³⁷⁰ Už dálky uviděl šapitó.³⁷¹

Objevují se také známá česká přísloví: „I kdyby z nebe trakaře padaly.“³⁷² Co si člověk nadrobí, musí také sníst.³⁷³ Nebo ustálená slovní spojení: „A bude po ptákách.“³⁷⁴ Čtenáři zde mohou najít i metaforické výrazy: „Ráno visela nad řekou mlha.“³⁷⁵ Vyskytuje se i sestupná gradace: „od malé vesnice k ještě menší“^{376a} epizeuxis: „Jenomže Fánek ji slyšel pořád z větší a větší dálky.“³⁷⁷ Že závidí, závidí!³⁷⁸ Najdeme i lidové výrazy: „čtyři náklad'áky“³⁷⁹ a zdobněliny: pěšinka,³⁸⁰ básnička,³⁸¹ mikulášci, jablíčka.³⁸²

³⁶² Tamtéž, s. 10

³⁶³ Tamtéž, s. 9

³⁶⁴ Tamtéž, s. 9 - 10

³⁶⁵ Tamtéž, s. 12

³⁶⁶ Tamtéž, s. 21

³⁶⁷ Tamtéž, s. 25

³⁶⁸ Tamtéž, s. 10 - 11

³⁶⁹ Tamtéž, s. 25

³⁷⁰ Tamtéž, s. 29

³⁷¹ Tamtéž, s. 78

³⁷² Tamtéž, s. 13

³⁷³ Tamtéž, s. 30

³⁷⁴ Tamtéž, s. 27

³⁷⁵ Tamtéž, s. 14

³⁷⁶ Tamtéž, s. 14

³⁷⁷ Tamtéž, s. 29

³⁷⁸ Tamtéž, s. 42

³⁷⁹ Tamtéž, s. 22

³⁸⁰ Tamtéž, s. 10

³⁸¹ Tamtéž, s. 18

³⁸² Tamtéž, s. 60

Ukradený orloj

Autorka knihu napsala v roce 1976,³⁸³ ilustracemi doplnil Jaroslav Malák. Je věnována čtenářům od 8 let.³⁸⁴ Dílo je psáno chronologicky a rozdělené na krátké kapitoly, které na sebe navazují a jejichž nadpisy vždy odpovídají tématu kapitoly.

Kniha je založena na detektivní zápletce. V příběhu se sleduje více dějových linií, které se mezi sebou prolínají. Na konci příběhu se všechny dějové linky spojí a příběh končí šťastně.

Autorka využívá popisné pasáže: „Koudelkova ulice...Abyste si ji přesně představili, musíte vědět, že je krátká a strmá. Ocáskem se drží hodin na kulatém plácku a kouká dolů do parku. Je tam všehovšudy třicet čísel, nejdůležitější z nich je devítka a tu má škola. Škola v Koudelkově ulici.“³⁸⁵ Slovní zásobou se autorka svým malým čtenářům přibližuje: „Ale bulíky na nos už si od něj nikdy věšet nedá!“³⁸⁶ „Víš co? Tak mi vlez na záda“³⁸⁷

Do díla autorka zařadila i historické pasáže, čtenáři se tedy mohou dozvědět i informace týkající se české historie: „Rožmberský orloj...„Pochází z 16. století a je dílem hodinářského mistra Matouše z Krumlova.“³⁸⁸

Objevuje se i oxymóron: „Ticho ve staré knihovně tikalo jako louka plná cvrčků...“³⁸⁹ Vyskytují se i citově zabarvené výrazy: „baculáčci,³⁹⁰ drdůlek,³⁹¹ t'ápoty,³⁹² kbelíček, lopatka,³⁹³ hanlivé: caparti,³⁹⁴ fakany“³⁹⁵ slangové výrazy: „pát'ák“³⁹⁶ i argot: „kumpáni, bouchačka.“³⁹⁷

³⁸³ ŠUBRTOVÁ, Milena a CHOCHOLATÝ, Miroslav. *Slovník autorů literatury pro děti a mládež*. Praha: Libri, 2012, s. 108 - 110. ISBN 978-80-7277-506-4.

³⁸⁴ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Ukradený orloj*. Ilustroval MALÁK Jaroslav. 2. vydání. Praha: Albatros, 2016. ISBN 978-80-00-04419-4.

³⁸⁵ Tamtéž, s. 7

³⁸⁶ Tamtéž, s. 38

³⁸⁷ Tamtéž, s. 39

³⁸⁸ Tamtéž, s. 11

³⁸⁹ Tamtéž, s. 11

³⁹⁰ Tamtéž, s. 12

³⁹¹ Tamtéž, s. 16

³⁹² Tamtéž, s. 22

³⁹³ Tamtéž, s. 24

³⁹⁴ Tamtéž, s. 59

³⁹⁵ Tamtéž, s. 63

³⁹⁶ Tamtéž, s. 55

³⁹⁷ Tamtéž, s. 62

Využitá jsou i známá přirovnání: „spíš se stará, aby měla školu jako ze škatulky,³⁹⁸ koukl jako bouřka na hromničku,³⁹⁹ hlavu má prázdnou jako vyjedený talíř.“⁴⁰⁰

A také nářeční výrazy: „Eště rád si pro vorloj pude!“⁴⁰¹ „Dyt' nám de přeci vo tu rachotinu za milion a vo tebe, abys ji dal do kupy.“⁴⁰² Jiné výrazy mohou být dětem neznámé: „abych měl hlavu jako po týfusu,⁴⁰³ tanečnice v krinolínách,⁴⁰⁴ vyměnili si kradmé pohledy,⁴⁰⁵ menuet.“⁴⁰⁶

³⁹⁸ Tamtéž, s. 7

³⁹⁹ Tamtéž, s. 14

⁴⁰⁰ Tamtéž, s. 63

⁴⁰¹ Tamtéž, s. 44

⁴⁰² Tamtéž, s. 66

⁴⁰³ Tamtéž, s. 46

⁴⁰⁴ Tamtéž, s. 50

⁴⁰⁵ Tamtéž, s. 53

⁴⁰⁶ Tamtéž, s. 104

2.4 Příběhová próza se zvířecím hrdinou

Dílo s názvem *Pejskování s Polynou* je věnované všem malým i velkým dětem a pejskařům: „Chovatelé psů jsou svět sám pro sebe. Všichni se znají a drží spolu, pokud se právě nedohadují kvůli psům. Autorka měla pejsku Polynu a báječně o ní vypráví. Vtipně a s porozuměním líčí radosti a starosti, které prožije každý, kdo se rozhodne mít doma nejlepšího přítele. Všem malým i velkým je věnována tahle knížka plná pejsků a hafanů nejrůznějších ras.“⁴⁰⁷

Mladí čtenáři se u čtení knihy příjemně pobaví nad životem malé psí feny, ucelí si znalosti týkající se psích ras a pochopí, že starat se o domácího mazlíčka s sebou nese mnoho práce a starostí. „Častý problém nastává již při samotném výběru jména: To já vymyslím naší pejsce jméno, aby jí doopravdy sedělo... Jestli slyší na „pojd“, „vyberte jí jméno, které stejně začíná,“ radili mi všichni.“⁴⁰⁸

Dozví se informace týkající se výchovy psů: „Navíc psí ocas není jen pro parádu! Je to signalizační zařízení: zvednutý ocas – zbystrěná pozornost, vrtění ocasem - radost, ocas stažený mezi nohy – strach.“⁴⁰⁹ Jeden rok lidský = sedmi letům psím.“⁴¹⁰

Zajímavé je autorčino zamyšlení nad řečnickou otázkou: „Je pes domácí zvíře?“⁴¹¹ „Prakozu či praovci si člověk ochočil proti jejich vůli a docela záměrně: kvůli mléku, masu, kůžím, vlně. Zato divoké psí smečky se za lidmi táhly samy. Psi dojídali zbytky úlovků, poznali teplo ohně a v lidské blízkosti jim bylo dobře. A že nechtěli zůstat člověku nic dlužní, pomáhali mu lovit. Teprve tehdy člověk pochopil, jak mu pes může být užitečný. Nejen při lovu, ale hlavně jako hlídač. Na dálku zvěřil každé nebezpečí, dokázal najít ztracené dítě i zatoulaný kus dobytka. Rozuměl lidské řeči a nikdy člověka nezradil. Dokázal při něm stát i v boji na život a na smrt! A to všechno z vlastní vůle. Dobrovolně. Proto pes není domácí zvíře. Pes je přítel člověka.“⁴¹²

⁴⁰⁷ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pejskování s Polynou*. Ilustrovala SCHULZOVÁ Alena. 3. vydání. Praha: Albatros, 2014, obálka knihy. ISBN 978-80-00-03652-6.

⁴⁰⁸ Tamtéž, s. 16

⁴⁰⁹ Tamtéž, s. 48

⁴¹⁰ Tamtéž, s. 67

⁴¹¹ Tamtéž, s. 23

⁴¹² Tamtéž, s. 24

Pejskování s Polynou

Autorka knihu napsala v roce 1990,⁴¹³ ilustracemi doplnila Alena Schulz. Dílo je vymezeno pro čtenáře od 7 let.⁴¹⁴ Kniha je rozdělená na jednotlivé, chronologicky řazené kapitoly. Název kapitoly vždy odpovídá první větě úvodního odstavce. Některé kapitoly jsou doplněné o psí příběhy např. příběh zlatého kokršpaněla.⁴¹⁵

V textu se vyskytuje velké množství hovorových výrazů, kterými se autorka výrazně přibližuje svým čtenářům: bratránek,⁴¹⁶ a výrazy objevující se v běžné komunikaci: „Ferda nejspíš zase někam jede a hodí nám ho na krk.“⁴¹⁷ Dále i výrazy, které mohou být dětem neznámé: „jediná já jí smím vymotávat z kožichu pichlavá bábrlata,⁴¹⁸ sluhy navlékli do livrejů, dobytku vypálili cejch“⁴¹⁹ A nespisovné výrazy: „chajda,⁴²⁰ vocásek.“⁴²¹

V příběhu autorka využila i přísloví: „Člověk si vybere psa, ale pánem je ten, koho si vybere pes. To je staré eskymácké přísloví a Eskymáci psům rozumějí...“⁴²² „Ruku do ohně bych ovšem za to nedala.“⁴²³ „Když si pes na vodu nezvykne brzy, nezvykne si na ni vůbec.“⁴²⁴ Objevují se i zajímavá přirovnání: „Poly má hlas jako automobilová houkačka.“⁴²⁵ Poly však byla pozítří zdravá jako ryba.⁴²⁶ Tancuje kolem něho po zadních jako cvičený lipicán a mává ušima.“⁴²⁷

Při čtení knihy je nejvíce překvapující autorčino skloňování: „zato malá pejska je sněhobílá,⁴²⁸ Mirek vzal pejsku pod bundu,⁴²⁹ pejska si v trávě libovala.“⁴³⁰

⁴¹³ ŠUBRTOVÁ, Milena a CHOCHOLATÝ, Miroslav. *Slovník autorů literatury pro děti a mládež*. Praha: Libri, 2012, s. 108 - 110, ISBN 978-80-7277-506-4.

⁴¹⁴ DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pejskování s Polynou*. Ilustrovala SCHULZOVÁ Alena. 3. vydání. Praha: Albatros, 2014. ISBN 978-80-00-03652-6.

⁴¹⁵ Tamtéž, s. 49

⁴¹⁶ Tamtéž, s. 7

⁴¹⁷ Tamtéž, s. 7

⁴¹⁸ Tamtéž, s. 38

⁴¹⁹ Tamtéž, s. 48

⁴²⁰ Tamtéž, s. 82

⁴²¹ Tamtéž, s. 89

⁴²² Tamtéž, s. 10

⁴²³ Tamtéž, s. 7

⁴²⁴ Tamtéž, s. 30

⁴²⁵ Tamtéž, s. 18

⁴²⁶ Tamtéž, s. 37

⁴²⁷ Tamtéž, s. 43

⁴²⁸ Tamtéž, s. 8

⁴²⁹ Tamtéž, s. 10

⁴³⁰ Tamtéž, s. 12

Závěr

Prozaická tvorba Hany Doskočilové je velice rozsáhlá. Věnovala se několika epickým žánrům. Bakalářská práce je založená na čtyřech žánrech - pohádky, báje a pověsti, příběhová próza s dětským hrdinou a příběhová próza se zvířecím hrdinou. Vybrané knihy svým zajímavým obsahem upoutají i starší generace čtenářů a jejich rodiče.

V první části bakalářské práce jsme zjistili, že vybrané tituly naplňují žánr pohádky. Některá díla díky využití nadpřirozených postav, jiná zapojením kouzelných předmětů nebo přítomností personifikovaných zvířat. Objevují se i ustálené formule.

Dále jsme došli k závěru, že knihy s názvy *Pohádky pro děti, mámy a táty* a titul s názvem *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty* obsahují pouze jeden shodný prvek týkající se zařazení sedmi pohádek. Liší se hlavně postavami, kdy v knize *Pohádky pro děti, mámy a táty* jsou hlavními hrdiny děti, v díle *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty* jsou hlavními postavami personifikovaná zvířata. Dílo s názvem *Chaloupka z marcipánu* disponuje také personifikovanými zvířaty, ale v knize s názvem *Posledního kousne pes* jsou hlavními hrdiny především obyčejní lidé a řemeslníci. V díle *O Mamě Romě a romském Pámbíčkově* jsou postavami samotní Romové a jejich Mama Roma, jako zakladatelka rodu. Další postavou je Pámbíček, který má kouzelnou moc.

V druhé části zaměřené na báje a pověsti jsme došli k názoru, že vzhledem k době vzniku a úvodnímu textu je nejspíše kniha *Damoklův meč* volným pokračováním díla *Diogenes v sudu*. Obě díla jsou si velmi blízká, především zařazením biblických i antických pověstí. Jsou psány jednoduchým srozumitelným jazykem a mají stejný počet stran. Oproti tomu titul s názvem *Golem Josef a ti druzí* je psán složitějším jazykem a je rozsáhlejší. Znalosti ze všech tří uvedených titulů mohou čtenáři využít v hodinách dějepisu, zeměpisu i náboženství.

Autorka Hana Doskočilová se ve své tvorbě řazené do příběhové prózy s dětským hrdinou zaměřila především na přátelství dvou postav: Kárek - Jenka, Fánek - Vendulka, Eliška - Pavlína, Jozífek – Petr. U Šimsy předpokládáme, že je jeho nejlepším přítelem jeho dědeček.

Jak můžeme sami vidět, ve výběru postav není žádný řád. Nejedná se pouze o malé děti, které věkově odpovídají čtenářům. V díle *Jak se vychovává papoušek* je postava Jenky, již dospělá a pracující dívka, taktéž v knize *Eliška a táta Král*, kde se Eliška spřátelí

s Pavlínou, která se později stane její maminkou. V díle *Ukradený orloj* jsou Jozífek a Petr bratři, ale přesto se považují za nejlepší přátele. Postava Petra je taktéž dospělá. Pouze v díle *Fánek a Vendulka* jsou obě postavy ještě děti.

Díla *Šimsa, Eliška a táta král, Ukradený orloj* řeší společnou problematiku, kdy hrdinové vyrůstají v neúplných rodinách. V knize *Ukradený orloj* oba chlapce vychovává jejich babička. Titul s názvem *Šimsa* vypráví o chlapci, kterému rodiče zemřeli při autonehodě a on žije pouze s invalidním dědečkem. A v díle s názvem *Eliška a táta Král* se o malou holčičku stará jen její tatínek a její dvě tety. V závěru knihy Eliška získá náhradní maminku.

V poslední části bakalářské práce jsme zjistili, že dílo *Pejskování s Polynou* přináší užitečné informace týkající se výchovy psa a starosti o něj. Proto může dílo sloužit jako pomůcka pro začínající chovatele psů.

Autorčina díla jsou rozdělená na kapitoly a jednotlivé kapitoly jsou za sebou řazeny chronologicky. Ve většině knih své čtenáře autorka oslovuje ihned v úvodu, snaží se na ně zapůsobit a přiblížit jim vybranou tematiku. Často vysvětluje své důvody k napsání daného díla. Hana Doskočilová svá vyprávění oživuje dialogy a přímou řečí, využité jsou i řečnické otázky. Některé zůstávají nezodpovězeny, na jiné okamžitě odpovídá. Využívá dlouhých popisných pasáží. Objevují se přísloví, rčení, přirovnání, oxymoróny. Jindy se můžeme setkat i s metaforou. Vyskytují se lidové, hovorové i nespisovné výrazy, kterými se autorka snaží přiblížit svým čtenářům. Díla jsou doplněna zdobnělinami a superlativy. Do svých textů zařadila i neznámé nebo hůře vyslovitelné výrazy. Žánr pohádka bývá často doplněn lyrickými pasážemi a krátkými básničkami.

Nesmíme opomenout ani ilustrátory, kteří svými kresbami autorčina díla doplňují a obohacují. Všechny knihy jsou velmi dobře zpracované, zábavné, poučné a zajímavé. Hana Doskočilová využívá jednoduchý jazykový styl, a proto patří mezi oblíbené autorky literatury pro děti.

Primární informační zdroje

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Damoklův meč a další známé příběhy z doby dávné a nejdávnější*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. 1. vydání. Praha: Albatros, 1991. ISBN 80-00-00110-1.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Diogenes v sudu a dalších dvacet známých příběhů z doby dávné a nejdávnější*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. 2. vydání. Praha: Albatros, 1985. ISBN neuvedeno.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Diogenes v sudu a dalších dvacet známých příběhů z doby dávné a nejdávnější*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. Praha: Knižní klub, 2006. ISBN 80-242-1726-0.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Eliška a táta Král*. Ilustrovala MALÁK Jaroslav. 2. vydání. Praha: Albatros, 1989. ISBN neuvedeno.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Eliška a táta Král*. Ilustroval MALÁK Jaroslav. 3. vydání. Praha: Albatros, 1996. ISBN 80-00-00457-7.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Fánek a Vendulka*. Ilustrovala PĚKNÁ Helena. 1. vydání. Praha: Albatros, 1980. ISBN neuvedeno.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Golem Josef a ti druzí*. 1. vydání. Ilustroval FILCÍK Gabriel. Praha: Albatros, 1994. ISBN 80-00-00086-5.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Chaloupka z marcipánu*. Ilustroval TRNKA Jiří. Praha: Artia, 1983. ISBN neuvedeno.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Jak se vychovává papoušek*. Ilustrovala HAMZOVÁ Liana. Praha: Albatros, 1979. ISBN neuvedeno.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Jak se vychovává papoušek*. Ilustrovala PRŮŠKOVÁ Eva. 2. vydání. Praha: Amulet, 2000. ISBN 80-86299-29-5.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *O Mamě Romě a romském pámbíčkoví: dvanáct romských příkázání, jak je svým dětem vypravují romské maminky*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. 1. vydání. Praha: Amulet, 2001. ISBN 80-86299-86-4.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pejskování s Polynou*. Ilustrovala SCHULZOVÁ Alena. 3. vydání. Praha: Albatros, 2014. ISBN 978-80-00-03652-6.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pohádky pro děti, mámy a táty*. Ilustroval FUKA Vladimír. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1961. ISBN neuvedeno.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty*. Ilustroval FILCÍK Gabriel. 2. vydání Praha: Euromedia, 2017. ISBN 978-80-7549-463-4.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Posledního kousne pes: a dalších 24 přísloví v pohádkách*. Praha: Albatros, 1975. ISBN neuvedeno.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Posledního kousne pes a dalších 24 přísloví v pohádkách*. Ilustroval BĚHOUNEK Jiří. 3. vydání. Praha: Albatros, 2001. ISBN 80-00-00921-8.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Šimsa*. Ilustroval KOVAŘÍK Jindřich. 1. vydání. Praha: Albatros, 1999. ISBN 80-00-00744-4.

DOSKOČILOVÁ, Hana. *Ukradený orloj*. Ilustroval MALÁK Jaroslav. 2. vydání. Praha: Albatros, 2016. ISBN 978-80-00-04419-4.

Sekundární informační zdroje

ČERNOUŠEK, Michal. *Děti a svět pohádek: kouzlo vyprávěného slova*. Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1434-2.

HAMAN, Aleš. *Úvod do studia literatury a interpretace díla*. 1. vydání. Jinočany: Nakladatelství H & H, 1999. ISBN 80-86022-57-9.

HUTAŘOVÁ, Ivana. *Současní čeští ilustrátoři knih pro děti a mládež*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2004. ISBN 80-211-0485-6.

JANÁČKOVÁ, Blanka. *Literatura pro děti a mládež v datech*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2004. Studijní opora. ISBN 80-7044-613-7.

Knihy Hany Doskočilové pro děti. Znojmo: Okresní knihovna, 1991. ISBN nevedeno.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Průvodce literárním dílem: výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. Praha: Nakladatelství H & H, 2002. ISBN 80-7319-020-6.

MOCNÁ, Dagmar a PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-6.

PAVERA, Libor a VŠETIČKA, František. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2002. ISBN 80-7182-124-1.

Přehledné dějiny české literatury pro děti a mládež a četby mládeže. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. ISBN nevedeno.

SEGI LUKAVSKÁ, Jana, *Dítěti vstříc: teorie literatury pro děti a mládež*. Brno: Host, 2018. ISBN 978-80-7577-413-2.

ŠUBRTOVÁ, Milena a CHOCHOLATÝ, Miroslav. *Slovník autorů literatury pro děti a mládež*. Praha: Libri, 2012. ISBN 978-80-7277-506-4.

TOMAN, Jaroslav. *Současná česká literatura pro děti a mládež: (tvorba devadesátých let 20. století)*. Brno: CERM, 2000. ISBN 80-7204-170-3.

Zlatá stuha [online; cit. 12.1.2022]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/cs/zlata-stuha-za-celozivotni-dilo-od-roku-1997->.

Anotace

Jméno a příjmení:	Monika Melichová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Jana Sladová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Literární tvorba Hany Doskočilové pro mladé čtenáře
Název v angličtině:	Literary work of Hana Doskočilová for Young Readers
Anotace práce:	Bakalářská práce pojednává o literární tvorbě Hany Doskočilové pro mladé čtenáře. Práci jsme uvedli biografií a bibliografií autorky, poté jsme se věnovali analýze vybraných autorčiných děl, které jsme rozdělili do jednotlivých žánrových oblastí. Zaměřili jsme se na charakteristické literární prvky, které autorka ve své tvorbě využívá. Dále jsme připomenuli autorčin výběr postav a využití informací získaných četbou jejích děl k dalším účelům.
Klíčová slova:	Hana Doskočilová, literatura pro děti a mládež, autorka dvacátého století, spisovatelka knih pro děti, literární žánry
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis deals with the literary work of Hana Doskočilová for young readers. We presented the work with the author's biography and bibliography, then we devoted ourselves to the analysis of selected author's works, which we divided into individual genre areas. We focused on the characteristic literary elements that the author uses in her work. We reminded

	the author of her choice of characters and the use of information obtained by reading her works for other purposes.
Klíčová slova v angličtině:	Hana Doskočilová, literature for children and young adults, author of the twentieth century, writer of books for children, literature genres
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	50 stran
Jazyk práce:	Český jazyk